

NÉPÜNK

Sefredactor: Wasserstrom Sándor

ZIAR EVREESC

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Bizzunk a jövőben!

Nincs időnk megállni. Ha mégis megállunk egy pillanatra, az nem azt jelenti, mint ha ünneplésre szólva hívó szavunk. Bár lapunk tizedik évfolyamába lép, jelen pillanatban ez nem ok arra, hogy ezt jubiláljuk. Mégis meg kell álljunk, amikor lapunkra a tizedik évfolyamot nyomja a rotációs.

Tizedik évfolyamba lépünk! Emberi életben igen rövid idő, de egy újság életében valóságos emberöltő. Ha visszatekintünk erre a tíz esztendőre, azt láthatjuk az idő kaleidoszkopján, hogy változatos volt, sőt tulságosan is annak bizonyult. Ma, a rohanó technika és a visszafelé fejlődő kulturális társadalmi korszakban egy-egy év alatt annyi minden történik, mint régtente egy évtizedben. Nem tudunk visszatekinteni a múltba anélkül, hogy meghatódottsággal ne gondoljunk arra a kitartásra, amellyel a zsidó társadalom kísérté munkánkat. Voltak eddig is csüggedések napja, voltak nehéz idők, amikor pillanatokra el-lankadt a toll kezünkben. De azután arra eszméltünk, hogy ez a zsidó újságírás nem csupán existencia kérdése, hanem hivatás és elhivatottság is. Olyan fórum egy zsidó újság, amelynek állni kell a vártán ezernyi baj és megpróbáltatás közepette is. Nem volna férfias és nem volna multunkhoz méltó, ha azt mondanánk, hogy csüggedünk és félünk a jövőtől.

Nem! Mi nem félünk a jövőtől, mert hiszünk és bizzunk a Gondviselésben, amely évezredek viszontagságai között sem hagyott el sohasem bennünket. Az ó-hori vérözöntől át-tatott küzdelmek közepette, a középkori atud-fék árnyékában és a legujabb pogromok szenvedésénél is a hit volt az, amely buzdította kitartásra őseinket. A hiten és önmagunkban való bizáson kívül nekünk, a zsidó sajtónak is rendületlenül ott kell állanunk továbbra is a vártán. Tőlünk azt várja a zsidóság, hogy a nehéz időkben is hirdessük a kitartást, az önmagunkban való bizást. Nem szabad egy percre sem csüggedniünk és ahogy egy zsidó lapnak gyenge vállai bírják, mi vállaljuk a terheket és vállaljuk a nehéz hivatást, amelyet ez jelent.

Tizedik évfolyamunk kezdetén ígérjük, hogy továbbra is teljesíteni fogjuk híven a sorsszabta hivatást. Históriai feladat ez, de kell lenni olyanoknak, akik kitartásra és önfegyelmre buzdítják a lankadókat és hitüket-vesztetteket. Bizzunk kell az eljövendő jobb jövőben és minden erőnkkel oda kell hatnunk, hogy a zsidóság intézményes szervezése ne szenvedjen csorbát. Támogassuk minden erőnkkel a zsidó közösségeket, támogassuk iskoláinkat, kulturális szervezeteinket, mert ez a jövő legbiztosabb záloga.

A tizedik év küszöbén sem mondhatunk nást, mint eddig. A „Népünk” teljesíteni gyekszi azt a magasztos, nehéz és megpró-báltatásokkal teli feladatot, amelyet a sor-

rája bizott. Allni fogunk a vártán, míg erőnk engedik, hogy hirdessük a zsidó törhetetlen akaratot, hirdessük jogainkat, amelyek kodifikáltattak. A kitartást kell hirdessük, az összetartást és a legszebb erényt: a szerénységet. Ugy hisszük, hogy ki kell tartunk zsidó kulturánk mellett, mert egy kultura egy nép fennmaradásának legbiztosabb záloga. A morális erőre kell támaszkodjunk, amely a további kitartás formája. Nem fogjuk elfelejteni, hogy zsidó tizezreket kell nevelniünk népi öntudatra, társadalmi intézményeink fejlesztésére és igazi zsidó morális kitartásra. Nem fogjuk első decenniumunk fordulóján

elfelejteni, hogy buzdítóra, vigasztalóra és támogatóra kell találjanak továbbra is a zsidó tömegek. Mi eleget igyekszünk tenni feladatunknak és hivatásunknak, amíg e-öink bírják. Erre hitet teszünk az évforduló alkalmából, itt a nagy nyilvánosság előtt. Mi szerető aggódással fogjuk továbbra kísérni a palesztinai zsidóság heroikus, önfeláldozó munkáját is és vértanuságig menő szeretetét, amellyel az ősi földhöz ragaszkodik.

Nem ünneplésre írjuk e sorokat. Memento akar ez lenni, önmagunk kötelességének hársónája, amely minden zsidóhoz szól s ezzel hirdetjük a kitartást, meg azt, hogy senki ne csüggedjen, bizzon a Gondviselésben, amely eddig sem hagyta el soha szegény, szerencsétlen, vergődő népet — a mi szeretett ősi zsidóságunkat.

Higyjünk és bizzunk a jövőben — ez az, amit önmagunknak és olvasóink tizezreinek utravalóul adhatunk, amikor lapunk megjelenésének tizedik évfolyamába lépett!

Uj kormány az ország élén

Őfelsége II. Carol király és Goga miniszterelnök rádiónyilatkozata

Bucuresti. — Az elmúlt év utolsó napjai változást hoztak az ország életében. A Tatarescu kormány, mint ismeretes, benyújtotta lemondását és Őfelsége Goga Octavian, a nemzeti kereszténypárt elnökét bizta meg kormányalakítással.

Goga Octavian miniszterelnök beiktatása utáni napokban, újév előestéjén rádiószózatot intézett az ország népeihez, amelyben körvonalazta kormánya programját. A miniszterelnök rádióbeszédében hangsúlyozta, hogy azok az intézkedések, amelyeket a román elem védelmére fog a kormány fogantatosítani, nem célozzák a kisebbségek törvényes jogainak csorbitását. Igazságot és nem üldözést akarunk — mondotta Goga — és ennek szellemében fogunk dolgozni. Mindazok a kisebbségek, akik gondolatukkal és tetteikkel az állameszmébe beilleszkednek, gyakorolhatják állampolgári jogait, valamint etnikai származásuk jellegének megnyilatkozását.

Goga miniszterelnök szavai megnyugtatólag kell hasznának az ország zsidóságára is, hiszen Románia zsidósága nem is kért egyetlen kormánytól sem többet, mint amennyit a miniszterelnök most ígér: alkotmányos jogainak biztosítását. Az ország zsidósága mindig a legteljesebb loyaltással vett részt Románia életében, osztott gondjaiban és örömeiben is, méltán várhatja tehát az állam törvényeiben lefektetett jogainak respektálását.

Örvendetes és megnyugtató az ország zsidóságára Goga miniszterelnök beszédén kívül az a

rádiószózat is, amelyet Őfelsége II. Carol király tartott népeihez a polgári újév beköszöntésekor.

— Olyan nép vagyunk — mondotta az aralkodó — melynek joga van az élethez, de amely megérti, amit egész történelmünk során megmutattunk, hogy az élethez való jog nem jelenti mások elnyomását.

Őfelsége és Goga miniszterelnök nyilatkozatai egyaránt megerősítették tehát a zsidóságot kisebbségi, illetve állampolgári jogaiban. A Goga kormány még azt is szükségesnek látta, hogy a külföldön elterjedt tendenciózus hírekre reflektáljon és hivatalos nyilatkozatban szögezte le a következőket:

— Külföldön alaptalan és tendenciózus hírek terjedtek el a jelenlegi kormány politikájáról. A kormány ezzel szemben közli, hogy szilárd elhatározása ugyanazon alkotmányos uton haladni, mint amelyen hatalomra jött. A jelenlegi parlament nem rendelkezik a kormányzásra alkalmas többséggel s ezért új választások kiírásával fogja kérni a kormány az ország bizalmát.

Higgadtan kell tehát bevárunk a kormány intézkedéseit, mert bizalommal kell eltöltsön bennünket a miniszterelnök és Őfelsége nyilatkozata, aki újévi beszédében az igazságosságnak mindenkiél szembeni egyenlőségnek szellemét ajánlotta a kormány figyelmébe.

A zsidóság loyaltásának és konstruktivitásának tudatában nyugtalanság nélkül tekinthet tehát az új kormány tevékenysége elé.

Békét egymás között!

Volt idő, amikor sokat és sokszor foglalkoztunk hitközségi problémákkal. Akkor sem volt a zsidóságnak aranyélete, de úgy éreztük, hogy mégis kell a zsidó közélet purifikációja érdekében szavunkat hallatni. Akkoriban hangot adtunk bizonyos hitközségi ellentéteknek. Majd néhány évig nyugalom következett. Illetőleg jöttek hírek erről-arról, kisebb-nagyobb hitközségi csetepatékról, de úgy véltük, ha elveszünk előlük a nyilvánosságot, ha nem foglalkozunk minden bagatell ügygel, akkor ez csak hasznot és jót fog tenni a belső konszolidációnak. Nem is volt téves felfogásunk. Sőt nagyon helyes, mert lassankint valóban elültek a belső viták.

Van azonban minden nyugalmi állapotnak bizonyos „életkora”. Nem tudni hogyan és nem tudni miért, de az utóbbi hetekben mintha újra fellángoltak volna ezek a hitközségi ellentétek. Nem akarunk felsorolni itt nagyobb vagy kisebb hitközségeket, ahonnan naponta kapunk értesítéseket, melyek szerint a hitközségekben kiéleződtek az ellentétek. Így az egyik legnagyobb erdélyi hitközségben most az úgynevezett szejárdok, spanyol név alatt újból megkezdték különállási akciójukat. Volt már ilyen mozgalom néhány évvel ezelőtt Clujon. — hiszen erről a nagy zsidó közösségről van szó — de akkor megegyezést létesítettek és viszonylagos nyugalom honolt a hitközségi berkekben.

Most azonban újra fellángolt a harc és megkezdődött a teljes különállási akció. Külön rabbi kell nekik, külön sakter, külön imaház és külön rituális tündő. Szóval a cél az, hogy a már eddig is eléggé megbontott zsidóságot újra és még jobban széjjelszakítani még több árnyalatra, még több részre. Épen a legrosszabbkor! Most, amikor a zsidóságnak jobban össze kellene fogni, mint valaha, most, amikor életlehetőségeinek ezernyi variációja felé minden irányban homály borul, most, amikor egész létéről és jövőjéről van szó: akkor nem lehet és nem szabad belső egyenetlenséggel gyengíteni magunkat.

Hogyan kiáltjuk, hogyan ordítsuk zsidó embertársaink fülébe az igazságot, amely azt jelenti ezuttal, hogy nem szabad egyebet tenni, mint koncentrálni minden erőnket, hogy kivédjük és megvédjük életlehetőségeinket. Nem lehet nagyobb bünt elképzelni, amit zsidó elkövethet, mint azt, hogy apró-cseprő, vagy csak általa nagyobbak vélt ellentétek miatt megbontsa a zsidó egységet. De még nagyobb bűn az, ha valaki bizonyos egyéni okok miatt, vagy egyes kottériák érdekeit akarja megvédeni és ezért nem szent neki ezernyi sebből vérző hitközségeink létérdeke.

Kérdjük mindenkitől, akiben van a lelkiismertnek és a közösségi érzésnek egy cseppje még, hogy lehet-e, szabad-e most a mai viszonyok között harcolni egyes sakterek miatt, vagy dajen kérdésben egymásnak menni? Szabad-e, lehet-e most egymás között marakodnunk? Sohasem volt helyes és nem volt hasznos az, amikor zsidók egymás között veszekedtek. Kamce és Bar-Kamce óta valóságos zsidó tragédia lett az egymás marása és a belső egyenetlenség. De ha néha-néha bizonyos „jobb időkből” a zsidó temperamentum, a zsidó tenniakarás ilyen irányban egy kissé tultengett — ám legyen!

De most?! Most, amikor össze kell szednünk magunkat mindentel a világon, mert reánk zudul a gyűlölet tengernyi árja, legalább most ne marakodjunk a hitközségeken belül. Árulója fajának, vallásának, népének az a zsidó ember, aki most azon munkálkodik, hogy bármiféle címen megbontsa a zsidóság sorait. Egységre van szükség! Igazi összetartásra, zsidó egységre, egymás támogatására és gyámolítására, mert ha eddig nem ismer-

ték fel néhányan az összetartás mindenekelőttiségét, akkor legyen nekik a mai nehéz idő elég arra, hogy az egységért szálljon sikra, az egymás megbecsüléséért küzdjön, mert lelkiismeretlen és bűnös ember az, aki a mai időkből is a megbontást prédikálja. A mai időkből nem frázis az, ha összefogást hirdetünk, mert aki ezt nem érzi most, az nem is

mélto arra, hogy a zsidó közösség tagja legyen. Gyalázatot hoz a zsidóságra az, aki most bármilyen címen az egységet megbontani igyekszik. Tegyen félre minden egyed és minden kis csoport minden ellentétét. Csak az egységes zsidóság szent eszménye lebegjen szemük előtt. Csak a zsidóság jövője, mert ez gyermekeink jövője is. Nem lehet a zsidó szejárdnak magasabb feladata, mint ezért az egységért sikraszállani és a „szeressük egymást” jelszavát hirdetni és a jelenlegi körülmények között feltétlenül követni!

Szenzációs angol terv

a kelet európai államok gazdasági felsegítésére, a zsidóság sorsának enyhítése érdekében

London. — Igen érdekes mozgalom indult meg egész Angliában, amelynek élére Georg Lansbury állott, aki ez ügyben már nyilatkozott is a „New Chronicle” munkatársának. A lap vezércikkben foglalkozik a kérdéssel és mindenekelőtt megállapítja, hogy az emberiség egyrésze üldözi a zsidóságot, annak dacára, hogy igen nagy szolgálatot tett a zsidó faj az emberiség civilizációjának fejlesztése érdekében. Ennek dacára azt látjuk — írja a lap — hogy a zsidóságot Közép- és Kelet Európában számos országban elnyomják. Próbálkoztak e téren felmegoldásokkal, amelyek azonban nem váltak be. Egészen nagyszabású felsegítésére van szüksége azoknak az országoknak, amelyekben a zsidóságot üldözik. E célból alakult ki az a mozgalom, amelynek élére állott Lansbury.

Mindenekelőtt le kell rombolni a sorompókat, amelyek a szabad kereskedelmet aka-

dályozzák és egyidejűleg gondoskodni kell a zsidóság számára kivándorlási lehetőségekről azokból az országokból, ahol éles harc folyik minden egyes ember életlehetőségeért. Így főleg Lengyelországról és a körülötte levő országokról van szó.

Lansbury, a „News Chronicle” vezércikke mellett nyilatkozatot is adott a lapnak, melyben többek között a következőket mondotta: A gazdasági nyomor oka elsősorban annak, hogy Közép- és Kelet Európában zsidóellenes hangulat van. Lábra kell állítani ezeket az országokat gazdaságilag, mert ha ez bekövetkezik, akkor a gazdasági nyomor enyhülésével a kisebbségeknek és így a zsidóságnak is javulni fog a helyzete. E célból Lansbury nemzetközi összefogást ajánl, amelynek célkitűzése az volna, hogy egy nemzetközi különleges bizottsággal az élen enyhítsen az illető országok gazdasági helyzetén.

W. Filderman dr visszalért az Uniunea elnöki székébe

Bucuresti. — Tudvalevőleg a legutóbbi országos választások előtt, amikor az UER-nak dönteni kellett arról, hogy vajjon milyen álláspontot foglaljon el a választások alatti zsidó magatartás ügyében, dr W. Filderman elnök lemondott elnöki méltóságáról, mivel úgy látta, hogy felfogása nem mindenben és nem mindenkinek felfogásával egyezik, akik az UER vezetőségében vannak. Lemondását nem fogadták el, mert husz esztendeje annyira bajon és megpróbáltatáson keresztül vezette a szervezetet, hogy munkájáról nem tudtak lemondani. Most, hogy lezajlottak a választási küzdelmek, újból felkérték Filderman dr-t,

hogy vállalja továbbra is az elnökséget, mert a mai súlyos időkben kétszeres szükség van az ő kipróbált munkaerejére és képességeire. Filderman elnök hosszas kapacitálás után valóban elfogadta újra az egyhangulag felajánlott elnöki állást és ma már ismét elnöke az UER-nek. Dr. Filderman, aki kétségtelenül a romániai zsidóság egyik legkimagaslóbb vezéralakja, csak hasznára lehet a zsidóságnak azon a poszton, amelyre most újból visszahívták és bizonyára teljesíteni fogja azt a magas feladatot, amelyre elhivatott és amelyet már évtizedek óta végez.

A Vatikán kikel az antiszemitizmus ellen

Korunk képéhez tartozik az a rendkívül érdekes hír is, amelyet a Vatikánból jelentenek. A pápai állam hivatalos lapjának, az „Osservatore Romano”-nak karácsonyi számában nagy cikk jelent meg az antiszemitizmus térhódításának okairól. A cikk, amelynek címe: Izrael drámája, a következőket írja:

— Az elmúlt esztendő Izrael népének fájdalmas év volt. Husz évvel a háború után Palesztina és a szent helyek most inkább, mint valaha, színterei a legélesebb ellentéteknek. Zsidók harcolnak arabok ellen, politikai érdekek szembeállanak vallási érdekekkel, kelet harcol nyugat ellen, azon a földön, amely nemcsak a vallási civilizáció szülőhelye volt, hanem történelmi küzdelmek színtere.

Majd azt írja a lap, hogy az antiszemi-

tizmus terjedése az emberiség szégyene. Nem egyéb, mint harc egy faj ellen, más fajok nevében, egy vallás ellen, amelynek semmi egyéb bűne nincs, minthogy megtartott univerzális jellegét. Az antiszemitizmus alapjában nem a szellem produktuma, hanem erőszak győzelmének jelensége a szellem fölött. A keresztények számára a zsidó próféta mindenekelőtt vallási jellegű. A keresztények nem akarják a zsidókat országról országra hajszolni, hanem inkább magukra akarják vonzani. A zsidók ellenségei szellemi értékek ellen küzdenek. Napjaink antiszemitizmusa nemcsak a zsidó nép nemzeti aspirációi elleni harc, hanem a harcnak oly megnyilatkozási formája, amit az új pogányság provokált a nemzetközi politikai élet nagy szakaszaiban.

Stavisky és Jagoda

A zsidóság sorsához tartozik, hogy nemcsak saját fiáért vonják minduntalan felelőségre, hanem idegen bűnökért is pellengére állítják. A müncheni „Ewige Jude” kiállításán Stavisky, a franciaországi bankszalások nagystilű szélhámosát és Jagodát, a GPU volt vezetőjét is zsidónak „bélyegzik”.

Közismert dolog, hogy Stavisky egy Franciaországba bevándorolt orosz keresztény család gyermeke, aki szintiszta árja származású volt. Annak idején, mikor Franciaországot izgalomban tartották kipattant panamáit, rögtön felröppentek a vádak zsidóellenes oldalról, hogy Stavisky zsidó. Maga a francia kormány sietett akkor megcáfolni a rágalmat és nyilatkozatban szögezte le, hogy Stavisky sohasem volt zsidó, de még csak nem is zsidó származású.

Es Jagoda? Közismert tény az is, amely teljes igazolást nyert, hogy Jagoda egy keletgalíciai faluból származik és egy szegény paraszt gyermeke.

Ezek tények. Sajnos azonban, a tényeknek és valóságoknak sokkal gyengébb a visszhangjuk, mint a misztifikációknak és vádakodásoknak. A kétségtelen tények ellenére az „Ewige Jude” kiállításán továbbra is zsidó lesz Jagoda és Stavisky, bizonyítékául annak, hogy a „zsidóság mily destruktív fajta”.

Mindezt kevésbé terhes volna elviselni, ha a világ legalább annyi figyelemre méltatná a zsidóság erényeit és kiváló fiait, mint amennyire számontartja a neki tulajdonított, de tőle távol álló bűnöket. Stavisky és Jagoda ebben a magatartásban csak jelkép és alig bír döntő jelentőségű érvennyel. De mint jelkép tökéletesen bevilágít egy szellembe, amely a világ minden bűnét és szégyenét a zsidóságra sűti még akkor is, ha ehhez a megítéléshez és rágalom minden eszközét igénybe kell vegye. A zsidóságnak mindenért bün-

MEZEY BÉLA

A ryskovi „misejirco”

Hetek óta tartó levelezés, tárgyalás, üzengetés és kapacitálás után a nagy ügy sikeresen eldőlt: Rézele, Reb Smáje melamed leánya menyasszony lett. A döntő levél, amelyben a leendő „mechütn” Reb Szrule Kostenever, a kosteneviek széles körben tisztelt nagytudású sajtchetje beleegyezését adta, hogy fia, Reb Chezkel elvehesse Reb Smáje melamed leányát, Rézelet, tulajdonképpen a ryskovi cádikhoz, Reb Májerhez jött meg. Természetesen Reb Májer rögtön a levél vétele után hívatta Reb Smájet és már az ajtóban hangos „mázeltov” kívánattal üdvözölte a ryskoviak öreg melamedjét, akinek végre sikerült élete nagy álmát megvalósítani: Rézele férjhez fog menni. Rézele nagyszerű sidacht fog csinálni. Igen Rézele, Reb Chezkelnek, a kostenevi Reb Szrule fiának lesz a felesége. Lám-lám könnyezett meghatódottan Reb Smáje, mikor a „mázeltov” után szemben ült a cádikkal: mégis csak jó az Isten és segít azokon, akik buzgó imádsággal környékezik meg szentséges trónjának számolyát. Reb Smáje mindig félt, hogy egyetlen szép kis leányát, Rézelet nem fogja tudni férjhez adni; nem azért, mert esetleg — cholile — Rézeleben volna valami hiba... Isten ments ilyet még csak gondolni is, sőt ellenkezőleg: Rézele nagyon szép, nagyon okos, házas leány, aki már is jobban tud sütni-főzni, mint a mamája, az áldott lelkű Hencse asszony. Erről tehát szó sem lehet, hanem azért aggódott mindig Reb Smáje, mert ő nagyon szegény ember, aki 50

Pontos
Zavarmentes
Könnyed
Gyors

Standard Radio

az összes adóállomás vétele.

Standard

ARANYSOROZAT 1938

KIS HAVI RÉSZLETRE

hődni kell. Francia szélhámoságokért, orosz politikai koncepcióért. De ami a legtragiku-

sabb, bűnhődni kell legfőképpen a zsidó erényekért, a zsidó nagyságért és zsidó tudomá-

év óta, mióta Ryskovban van, semmit sem tudott magának szerezni és bizony a testi fehéreműn kívül semmit sem adhat az ő egyetlen leányával hozományul. S mikor már égetővé válik a dolog, akkor jön ez a drága, ez a nagy cádik és tervel, levelezget, üzenget, kapacitál, tanácskozik jobbra-balra és ime meg van az eredmény: Rézele Isten segítségével férjhez megy és még hozományt is kap.

A hozományt is Reb Májer eszelte ki. Olyan egyszerű az, mint a Kolombusz tojása, csak rá kellett jönni. A vőlegény, Reb Chezkel lesz a wolinszkiek sajtchetje. Ez egy nagyszerű parnosze, a wolinszkiek nagyon rendes, tisztességes emberek, sok közöttük a talmud-chochem és megbecsülik az olyan derék, tanult embert, mint Reb Chezkel, a kostenevi Reb Szrule fia. A rebbe óhajára már három héttel ezelőtt volt Reb Chezkel Wolinszkban próbán, előadta a Hineni-Heonit, elénekelt a „Háskivenüt”, megrikatta az ajlemet a „Hábén jákir li Efraimmal” és a derék wellinszkiek el voltak ragadtatva Reb Chezkel-től és azonnal felfogadták. De egy magától értetődő feltételt kikötöttek: Reb Chezkelnek még a nagyünnepek előtt meg kell nősiülnie, mert nőlen ember igazán nem állhat a Mindenható ele ezekben a nagy napokban imádkozni Izrael gyermekeiért. Ez volt a wolinszkiek kikötése és ezért volt sürgős Rézele férjhezmenetele.

Mindezeket a vőlegény apja, Reb Szrule Kostenever közölte a levélben a Rebbeval és egyben tudatta azt is, hogy szeretnék, ha az esküvő Elul 19-én, vasárnap legyen. Azonnal választ vár Reb Smájeéktől, hogy a kitűzött nap megfelel-e nekik, mert hamarabb, mint Elul 19-én nem lehet az esküvő, mert Reb Chezkelnek még

egy-et-mást kell beszereznie, viszont Sábosz Nicovim hetében már nem igen illő megtartani az esküvőt, mert azon a héten már Szelichoth-ot mondanak. Részükről tehát ragaszkodnak az Elul 19-iki dátumhoz.

Reb Smáje hálásan adta meg a választ Reb Májer utján: Az esküvő, ahogyan Reb Szrule tervezi, vasárnap, Elul 19-én meglehet, a menyasszony szempontjából semmi kifogásuk sincs a dátum ellen. Örömmel várják az esküvő előtti szombat előtti szombatra Reb Szrulet, a mélyen tisztelt kedves feleségét és apai boldogsággal fogja magához ölelni Rézele leányának leendő férjét: Reb Chezkel. Szívünk örömben ujong, lelkiünk megfiatalodik a Mindenható segítségével — diktálta tovább Reb Smáje a ryskovi cádiknak — aki az ő végtelen jóságában elérni engedte nekünk a nagy napot, amelyen legedesebb gyermekünket, az erényes, a hajadon Rézelet Chape alá vezethetjük és boldogok vagyunk, hogy élete sorsának irányítását olyan férfira bízhatjuk, mint a kiváló, jellemes, igen tanult Reb Chezkel, akiről — mint a cádikhoz intézett levélben olvashattuk, — csak jót, elismerőt és dicséretet mondanak az emberek. Áldás szálljon a házra, ahonnan a vőlegény kiindul élete nagy útjára és boldogság várja abban a házban, ahova ilju asszonyával megtér majd a fiatal házaspár.

A levél után boldogan loholt haza, leadta Hencse asszonynak a nagy örömhírt, jókedvében hazaengedte a gyerekeket, — legyen nekik is valami a mai nap örömeiből — aztán buzgó örömmel jött-ment, tett-vett a ház körül. Lefekvés előtt — rendes szokása szerint — még belenézett a Chakk-chumesba és akkor hirtelen minden átmenet nélkül a szívébe nyillalott valami. Rosz-

nyokért is, mert ez még inkább kihívja ellenfeleink haragját és lebecsülését. Mert a zsidó erények sértik legérzékenyebben a „zsidóellenes” teóriákat és cáfolnak rá a valóság fegyvereivel a meghamisított tényekre... Mindegy hát, hogy Stavisky és Jagoda milyen nemzetiségűek, ha bünt követtek el, akkor nem lehettek mások, — csak zsidók...

Mózes, a fegyvergyáros

A „Sziléziai nevelő” című sajtótermékben jelent meg Jürg Jensen tollából egy tudományos igényű cikk, a következő főcímmel: „A sinai csoda, vagy a bibliai Mózes, mint puszkaporgyáros, rablóvezér és bolsevik”.

Amint az olvasó is látja, itt valóban komoly tudományos jellegű tanulmányról van szó, amit már a cím is első pillanatra elárul. Sőt ennél sokkal több. A történelem és biblia új alapokra helyezése megy végbe szemünk előtt és bizony alaposan fel kell vértelnünk magunkat a szellem és tudomány javával, ha Jürg Jensen fejtegetéseit követni és megérteni kívánánk.

Sajnos, be kell vallanunk, nem rendelkezünk ily fölüeny szellemi és tudományos fegyverzettel és le kell mondanunk arról, hogy nyomon kövessük a kitűnő cikkíró történelmi utjait. Rozoga és meviselt értelmünknek tökéletesen elegendő, ha a cikknek csupán jelentős és fölvilágosító főcímét olvassuk el, mert ebből is teljes világosságot nyerhetünk Jürg Jensen ur, sziléziai nevelő fejtegetéseinek lényegéről. Ez is csak kivételes képességű és zseniális szellemek sajátja, hogy egyetlen mondattal érdemlő tanulmány teljes tartalmát, értelmét és tudományos színvonalát.

Mózes tehát löporgyáros és rablóvezér volt.

Mit vethetünk ugyan mi ez ellen? Hivatkozhatnánk ugyan némi joggal az ótestamentum nemkevésbé autentikus állítására, amely gyökeresen ellentmond Jürg Jensen ur tudományának, de hát egy sziléziai nevelő és az ótestamentum vitájában ugyan ki másnak, mint Jensen urnak lehet igaza. Ugyanez áll természetesen az Újtestamentumra vonatko-

zólag is, bárha a keresztyén világ sokkal inkább ennek forrásait és történelmi állításait fogadja igaznak el, mintsem, hogy hitelt adjon a „Sziléziai nevelő” érdemes cikkének. Az Újtestamentum persze az Ótestamentum fundamentumára támaszkodik, így hát bizonyosan szintén magára vonta Jürg Jensen ur jogos haragját.

Egy a szerencse. Az efféle Jürg Jensenek örült látomásaikkal és zavart eszméikkel oly annyira próbára teszik a józan értelmet és világos észjárást, hogy már védekezni sem kell ellenük. Önmaguk mondják ki örültségeik fölött saját halálos ítéletüket...

Egy zsidó hadügyminiszter előnye és hátránya

Tudvalevő, hogy a brit nagyhatalomnak jelenleg zsidó hadügyminisztere van. Sir Hoare Belisha jelenleg legfőbb intézője Anglia hadügyeinek. Egy ilyen magasrangú zsidó működése dicsőséget szerez a zsidó népek és a zsidó névnek. Büszkék lehetünk arra, hogy napjainkban egy zsidó intézi a világ egyik legnagyobb hatalmának legfőbb hadügyeit, amelyre most egyszerre 1500 milliárd leit költenek. Mi zsidók kétezer éve nem folytattunk háborút és nem is volt metierünk a hadviselés. Nem is büszkélkedhetünk zsidó hadvezérekkel, ezt a dicsőséget, az emberpusztításnak üzemelését sohasem sziveltük. Büszkék lehetünk tehát arra, hogy van egy kitűnő katonai szakemberünk, az angol hadügyek élén.

De zsidó öröm nincsen öröm nélkül. A világlapok közölték, hogy az angol vezérkarban és a főrangú katonák között nagy nyugaldizások vannak. Nyugalomba küldte a tetters zsidó hadügyminiszter a magasrangú katonákat, így Sir Ph. Deverell-t, Sir Heny Nax-ot és Jehol Ellis tábornokokat, akik a vezérkar élén álltak. Tehetségesebb és fiatalabb erőkkel pótolta őket. Igaz, hogy ezek lemondtak, de az egész világ tudja, hogy ez csak formája a visszavonulásnak, végeredményben Sir Hoare Belisha céltudatos munkájának az eredménye. De viszont

Eredeti közlemény.

„Az első üveg Gastro D. után, teljesen gyógyultnak éreztem magam

és nagyon köszönöm Önnek, hogy megismerhettem ezt a gyógyszert, mellyel a szenvedők visszakaphatják egészségüket és életkedvüket. Teljes tisztelettel Tóth István, Sf. Paul, jud. Arad, u. p. Sofronia.

A köszönő levelek százait kapjuk az ország minden részéből, melyekben lelkesedéssel beszélnek a GASTRO D. csodálatos és gyors gyógyító hatásáról a gyomor- és bélbajok összes eseteiben. Orvosok is ajánlják.

GASTRO D. kapható gyógyszertárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 155 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszertárában, București, Calea Victoriei 124.

mit fognak mondani ezek a skartba tett magasrangú katonák? A zsidó hadügyminiszternek nem bocsájtják meg ezt a lépését. Örök ellensége lesz a „zsidó” a magasrangú katonáknak. Azok sem lesznek hátlások, akik katonai karrierjüket köszönhetik neki, sőt igyekeznek majd azt elfelejteni. Nem emlékeznek rá, hogy mit köszönhetnek Belishának, de a nyugalmazott tábornokok kottériája feltétlenül örök ellenség lesz. Ez az árnyoldala annak, ha egy zsidó hadügyminiszter.

A legérdekesebb az, hogy ez nem mi elmeűtádsunk, hanem nagy angol zsidó lapok aggódnak ezért az eshetőségért. Eljöhét még az idő, amikor az angol zsidóság imádkozni fog azért, hogy Sir Hoare Belisha ne legyen többé hadügyminiszter.

— Anticionista akció Yememben. (Jeruzsálem). A „Dawar” jelentése szerint Yememben (Délarábia) nagy zsidóellenes mozgalom van, amely az olasz propaganda befolyására vezethető vissza és főleg az angolok Földközi tengeri politikájára vonatkozik. Míg az agg Jahija imam még ellenáll az olasz befolyásnak, addig fia, a trónörökös fanatikus hive Mussolininek és azt akarja, hogy az olasz befolyás növekedjék.

szat sejtve elővette a lüächt és izgatottan nézte meg. Sejtelve nem esalt: mintha kigyó marta volna meg, ugy ugrott fel a székről:

— Ribbajnaj sel ajlom... Szmá Jiszroel... Sábosz Kiszovajra esik az esküvő... Sábosz Kiszovaj... Misejirce...

A gondolat, hogy az esküvő arra a szombatra esik, amikor a Tórából az átokszakasz olvassák fel, egészen megbénította az agyát... Nem is annyira az bántotta, hogy erre a szombatra esik a völégény-familia látogatása, más volt itt a baj: a „mi se jirce”.

Annak idején, mikor Reb Smájet Ryskovban felvették melámednak, az akkori Rasekohl Reb Lozer Mendel, mikor a szerződést megkötötték, kikötötte Reb Smájeval, hogy évente kétszer Sábosz Bechukauszajkor és Sábosz Kiszovajkor Reb Smáje lesz a „misejirce” és ezért Reb Smáje külön kap 5—5 rubelt. Reb Smáje nagyon huzakodott, vonakodott ebbe a feltételbe belemenni, de végre is engednie kellett, mert a Rasekohl azzal érvelt, hogy Reb Smáje elődje: Reb Noszen Jide is vállalta ezt a szerepet, így hát ő is vállalhatja és mikor Reb Smáje ennek dacára is habozott, akkor a megboldogult Reb Lozer Mendel türelmetlenül förmedt rá:

— Ha nem vállalja a „misejiret” akkor nem lesz semmi a melámedságból... és hát Reb Smájenak engednie kellett és beleegyezett ebbe a megalázó feltételbe.

Reb Smáje az elmúlt hosszú évek folyamán minden Sábosz Bechukauszajkor és Sábosz Kiszovajkor érezte ennek a „misejirce” szerepnek lealázó, megszégyenítő mivoltát. Kétszer egy évben, mikor ezeket a szidrákat olvassák a Thérá-ból, olvasás közben lemegy a revii és utána Reb Smül Icig, a sajchet nem kezd licitációt a követ-

kező allijáhra, a chámisire, hanem megszólal hangosan: Jáámajd „Miscjirce”... hogy járuljon a Tóra elé az, aki akar. S akkor egész Ryskov szemelattára, felnőttek és gyerekek, szegények és gazdagok, okosak és ostobák gunyos és szinte kárörvendő pillantásától kísérvé felkullog Reb Smáje a Tórasztalhoz és Reb Smül Icig felolvassa neki a „misejircének”, a Szentírás legszörnyűbb átkait és sötét elkarhozásait, amelyekkel a Mindenható fenyegeti az ő népét arra az esetre, ha Izrael fiai nem fogják követni a Tóra parancsait. Ezeket a részeket a templomban egészen halkán olvassa fel a sajchet, ilyenkor senki sem figyel a Tóra olvasásra, sőt a szabály az, hogy ilyenkor a jámbor hívek fennhangon beszélgetnek egymással, hogy a zaj következtében az átkok szavai ne jussanak füleikhez. Soha még melámed nem tanította a gyerekeket ezekre a részekre és a jámbor zsidó, ha péntek este, vagy szombat délelőtt „szedremáverol” átlapozza a Szentírás e lapjait... Izrael nem akar tudomást venni arról, hogy a szerető égi Atyja mily fenyegetőzésekkel és átkokkal sújtja, ha Izrael leter az erény és erkölcs színáji ösvényeiről.

Reb Smáje izgatottan ütötte fel a chümezt és égő szemekkel olvasta:

„Átkozott légy te a városban és átkozott a mező”.

„Átok szálljon méhed gyümölcsére, juhaid vemhességére és harmaid ellésére”.

„Sorvassza el Addonáj a te esontjaidat, laz égesse a te izmaidat, balsors örölje fel idegeidet, göresök és rängások gyötörjék szerveidet”.

„Bocsássa read Addonáj a tébolyt, a tanácsatlanságot, a zürzavart, a pestist, a dögvészt és szálljanak read minden nyavalyák, amelyekről

soha nem hallottál, azok rothasszanak, pusztítsanak, üldözzenek, amíg a halál utolér...”

Reb Smáje felhördült:

— Uristen! Ez még csak az eleje.

Gyöttrődő, tehetetlen önmarcangolással olvasta tovább a sorokat és mindenben csak a sötét elkarhozás, pusztulás, gyász, szerencsétlenség jóslatai villogtak feléje a Szentírás soraiból. Reb Smáje megüvegesedett szemekkel meredt maga elé: Ezt a rettenetes részt olvassák fel neki azon a szombaton, mikor lányának, az imádot Réze lenek van az esküvője? Amikor ő, mint örömapa, mint „chijev” fog a Tóra elé járulni? Hát ezt a borzalmat kell neki végighallgatnia, mikor szeretett gyermekére gondolt az Ur megszentelt asztalánál? Uramisten... hogy vigye ő az átkos szavaknak lelkében visszhangzó disszonanciájával gyermekét a Chüpe alá?

És... és... mit fog szólni Reb Szrule Koste never, a derék, a tekintélyes „mechütn”, hogy neki olyan násza van, aki csak „misejirce”. Mi fog mondani a völégény, a kedves, a fiatal Reb Chezkel, hogy neki ilyen apósa van? És a völégény rokonai, akik minden bizonnyal eljönnek majd az esküvőre?

Éjtél volt és még mindig ott gubbasztott Szentírás felé hajolva. Az a gondolat, hogy mint a hitközség szerződötetett „misejircéje” ne kerülheti ki a szégyent ebben az évben sem, hogy ebben az évben idegenek előtt, a tekintélyes násznép előtt it prédája lesz a Tóra szörnyesítkainak, dühvel, elkeseredéssel, sovány melámedságának rabszolgai fellázadásával töltötte el a lelkét. Nem, nem és ezerszer nem, ténjén bármi, ezt a szégyent nem élné tul, ebbe belehal... igen, inkább belehal, de még az egyszer nem lesz „misejirce”. (Folyt. köv.)

A TAKARÉKOSOKHOZ!

Saját érdekében végezze el a következő számítást és rá fog jönni, hogy az u. n. „olcsó” izzólámpa igen drága.

Köztudomásu, hogy a TUNGSRAM izzólámpákat csak a legelsőrendűbb anyagból, a legujabb szabadalmak és a legjobban bevált gyártási módszerek alapján gyártják.

A TUNGSRAM jelzés Önnek 1000 óra átlagos égéstartamot, a lehető legnagyobb fényteljesítményt, tehát a legtakarékosabb fogyasztást biztosítja.

Ma már a fogyasztók legnagyobb része azt is tudja, hogy az u. n. „olcsó” izzólámpák kb. 25%-al több áramot fogyasztanak, mint az ugyanolyan fényerősségű TUNGSRAM izzólámpák.

Az Ön háztartásában a fent jelzett minőségdifferencia a következő példa szerint jut kifejezésre:

Ha Ön egy 100 wattos izzólámpát használ, az izzólámpa 1000 órányi égéstartam alatt 100.000 wattot, vagyis 100 kilowattot fogyaszt. Ha a kilowatt árát csak 10 leibe számítjuk, úgy ez az izzólámpa 1000 lei értékű áramot fogyaszt. ~~Ha Ön az árampazarló izzólámpa helyett~~ **TUNGSRAM lámpát használ, ez ugyanazon fényteljesítménynél kb. 25%-al kevesebb áramot igényel, az áramfogyasztásnál tehát 25%-os, vagyis kb. 250 lei megtakarítás mutatkozik.**

Fontolja meg, hogy házában, irodájában, gyárában — sok helyütt — állandóan ég a villany. **Számítsa ki, hogy az „olcsó” lámpák által igényelt ÁRAMTÖBBLET mit jelent Önnek és a jövőben ÓVAKODNI FOG AZ „OLCSÓ” LÁMPÁKTÓL!**

PENTRU CEI CU GRIJĂ DE BANUL LOR!

Vă sfătuim în propriul Dv. interes, să faceți următorul calcul și veți constata că un așa zis bec „eftin” ESTE FOARTE COSTISITOR.

Este un fapt bine stabilit că becurile Tungram sunt fabricate din materiale de prima calitate și că în baza brevetelor de fabricațiune de care dispun aceste uzine, marca Tungram garantează la o durată de ardere medie de 1000 ore, cel mai mare randament luminos, deci cea mai mare economie posibilă.

Este deasemeni un fapt tot atât de bine cunoscut că așa zisele becuri efline au un consum de curent cu cca 25% mai mare la aceeași intensitate de lumină ca becurile Tungram.

URMĂTORUL EXEMPLU vă va ilustra ce înseamnă această diferență pentru budgetul Dv.: luând un bec cu un consum de 100 W, consumul lui de curent în tot timpul duratei lui de ardere de 1000 ore va fi de 100.000 W-ore, adică 100 Kw-ore. Dacă socotim prețul curentului cu numai 10 Lei de Kw-oră, curentul va costa pentru acest singur bec Lei 1000. **ECONOMIA DE CURENT** ce ați realiza-o prin becul Tungram față de becul așa zis „eftin” ar fi deci cca. 25% din 1000 Lei, adică cca. **250 LEI DE BUCATĂ.**

Calculați diferența totală și **VĂ VEȚI FERI** în viitor a vă procura becuri inferioare numai din cauza prețului lor de cumpărare inferior !

Egy zsidó karrier

Lovag Schweitzer Ede zsidó altábornagy utja a császári és cári udvarokig

A „Népünk” legutóbbi számában nagyjából felvázoltuk lovag Schweitzer Ede altábornagy életregényét, aki egyszerű rőfőstanoncból lett az osztrák-magyar armádia egyik magasrangú katonatiszta. Életregénye olyan érdekes, hogy egyes epizódokat még érdemes róla feljegyezni, mert kevés ilyen karriert jegyezhet fel a régi monarchia katonai rendje, ahol pedig voltak zsidó sorsok, amelyek egészen magasra iveltek.

MIT IR A NEUE FREIE PRESSE
1882 AUGUSZTUS 19-ÉN?

Amikor Schweitzer a boszniai okkupációs hadjárat után megkapta a harmadosztályú vaskoronarendet, akkor *Jovanovits* tábornagy azt mondta a szenális zsidó főhadnagynak:

— Főhadnagy ur most azonnal jelentkezik a hadiiskolában. Azt akarjuk, hogy vezérkari tiszt legyen önből. Amíg élek, figyelemmel fogom kísérni pályafutását.

Ezzel kapcsolatos az a hír, amely megjelent a Pesseben, amely megírta, hogy a cs. és kir. 32. gyalogezred főhadnagya, Eduard Schweitzer a harmadosztályú vaskoronarendet kapta. Harmincegy éves korában lett Ferenc József lovagja a zsidó főhadnagya, akinek a császár és király sohasem felejtette el azokat az érdemeket, amelyeket a boszniai hadjárat győzelmes befejezése körül szerzett.

Hadiiskolába került Schweitzer, ahol a vezérkari tisztet oktatták három esztendőn át. Mint rangelső fejezte be tanulmányait. Százötven elérhető pontból száznegyvennyolcat vallhatott magáénak, amire a vezérkari iskolában akkortájt nem volt példa. Ennek alapján gyorsan kellett volna vezérkari beosztásában a legmagasabb rangot elérnie.

MIÉRT NEM LETT MÉGSEM VEZÉRKARI TISZT?

Nem lett belőle vezérkari tiszt. És ennek oka az volt, hogy az iskola befejezése után magához hívatta báró Beck tábornagy, a vezérkar főnöke és így szólt hozzá:

— Főhadnagy ur, felszólítom önt, hogy térjen át a keresztény vallások egyikére. Ez a feltétele annak, hogy a vezérkarba bekerüljön. A hadiiskolában elért eredmény alapján ragaszkodunk hozzá, hogy önből vezérkari tiszt legyen. Schweitzer így felelt:

— Vallásomat nem hagyom el. Ha megfelelek a háborúban mint zsidó, akkor nyilván békében is megteszem a kötelességemet.

Báró Beck így válaszolt: — Nincs ebben az ügyben szabad kezem, bár mint ember megértem Önt. Becsülöm az álláspontját. Amit érdekben megtehetek, megfogom cselekedni.

Soronkívül kapitány lett belőle. Megnősült, elvette egy székszárdi zsidó bérlő leányát. A kaposvári 44. gyalogezredhez került. A ranglétrán gyorsan haladt előre. Örnagy és zászlóalj parancsnok lett Békéscsabán, majd alezredes és zászlóaljpa-

rancsnok Gyulafehérvárott. 1898-ban ezredes lett Bécsben, ez volt a monarchia legjelentősebb állomáshelye. Kinevezése napján ezredparancsnok lett, a császárváros egyik legelőkelőbb ezredének feje. A 26-ik gyalogezred tulajdonosa Mihály orosz nagyherceg volt. A legnagyobb ritkaság volt, hogy frissen kinevezett ezredes azonnal ezredet kapjon. De Schweitzer képességeiről ilyen jó véleménnyel voltak a legfelsőbb katonai körökben, sőt maga a legfőbb Hadur is, I. Ferenc József.

JÓBARÁTSÁGBAN A CSÁSZARRAL

Ekkor kezdődött állandó érintkezése a monarchia uralkodójával. Minden héten látja a királyt és beszél vele. A gyakorlatokon sűrűn megjelenik az uralkodó. Udvari bálakon, nagy fogadtatásokon is mindenkor ott van. Schweitzer és ezrede mindig első vonalban reprezentálnak. Mihály orosz nagyherceg megjegyzni egyik látogatása alkalmával:

— Olyan ezredet, mint Schweitzeré, még nem láttam. Örülök, hogy én vagyok a tulajdonosa. Frere válaszolta Ferenc József:

— Legjobb ezredeim egyike.

AMIKOR A CÁRNÁL VOLT SCHWEITZER

1900-ban katonai küldetésben a cárhoz utazik. Zsidó tiszt létére, a cári pogromok idejében monarchia megbízottja: Ferenc József intézkedésében az uralkodó liberalizmusa, zsidóbarátsága és a cári antiszemitizmus elítélése mutatkozik meg.

Gróf Scalon, a Schweitzerhez beosztott vezérkari kapitány kalauzolja Ferenc József kiküldöttjét Szentpétervárott. Az orosz zsidóság képviselőiben báró Günsburg, a balti zsidó arisztokrata tiszteleg nála.

Egy órával később megjelenik nála Trepow tábornok, Pétervár katonai parancsnoka és meglátja Günsburg névjegyét az asztalon.

— Micsoda szemtelenség — háborodik fel — hogy egy zsidó közeledni merészel egy ezredeshez.

Schweitzer egy szót sem szőtt. Csak mosolyog. Ugy látszik, az orosz zsidók jobban vannak informálva származásáról, vallásáról, mint az orosz udvar. A cár és környezete egy pillanatig sem gondolta azt, hogy Ferenc József egy zsidót fog küldeni hozzá, mint saját delegátusát. Félévevel később újra megjelenik Schweitzer Pétervárott. Mikor gróf Scalon társaságában szállodájába hajtatott, elhaladtak egy újonnan épülő ház mellett, amelynek formái felkeltették a magyar ezredes érdeklődését:

— Mi lesz ebből? — kérdezte gróf Scalont.

— Zsidó templom — hangozott a tapintatos válasz. Este nevetve mesélte feleségének Schweitzer, hogy az oroszok időközben megtudták, hogy zsidóval van dolguk. Ezért finoman válaszolt a Schweitzer érdeklődésére.

ANTISZEMITA LAPOK BÉCSBEN

De azért minden liberalizmus dacára kitört a botrány a monarchiában és az antiszemita lapok

A LEGJOBB HAJNÖVESZTŐ SZER

PETROLEGER

KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN ÉS DROGUERIÁBAN

dörgedelmes vezércikkben fejezték ki rosszaságukat, amiért egy zsidó tisztet küldöttek ki Pétervárra. Egyik vicclap azt írja a görbe orral rajzolt Schweitzer kép alá: „Der erste Kikeriki von dem Zar”. — Görbe orrot rajzolt, holott Schweitzer férfiszépség volt, római arcúval, egyenes orral. De az antiszemita lapok akkor sem hagyták befolyásolni magukat ilyen és hasonló csekélységekétől.

De Szentpétervárra nem ment többé Schweitzer. Megkapta a Szent Anna rend középkeresztjét, amilyen kitüntetés egyellen tisztnek sem volt a monarchiában. Nagy orosz katonai kitüntetés volt ez, a legnagyobbak egyike.

MÉG EGY ÉRDEKES EPIZÓD

Amikor orosz utjáról visszatért, jelentkezett Ferenc Józsefnél és a király megkérdezte:

— Mi ujság a cári udvarban?

— Felség — hangozott a válasz — a cár öfelségének anyja, Mária Feodorovna nagyhercegnő üdvözlését küldi Felségednek és kérdezteti általam, vajjon emlékszik-e még Felség az időre, amikor neki udvarolt?

A király egy pillanatra meghökken, azután hangosan nevetni kezdett. Percekig tartott kacagása. Schweitzer bizalmas körben elbeszélte, hogy negyven esztendő éretkezésük alatt a királyt ebből az alkalomból látta nevetni. Még mosolyogni sem látta sohasem.

— Régen volt — mondotta nevetve a komor császár-király, — amikor én Mária Feodorovnáuk udvaroltam...

Schweitzer Ede altábornagy színes, érdekes pályafutásából még néhány epizód, amely egy villanás a régi jó liberális időkre, amikor a több mint ötvenmillió nagy hatalmat, Ferenc József monarchiáját a cári udvarnál egy rőfös tanoncból lett nagyszerű zsidó katonatiszt képviselte.

— DURA OPTIMA FŰTŐELEMÉK (szárazakkumulátor) mentesítik Önt a rádiózás eddig kényelmetlenségeitől, hosszú és zavartalan fűtőáramszolgáltatással állandó vételt biztosítanak. Telepes rádióknál felülmulthatatlanok! Nem kell tölteni, sem kezelni! Normális terhelésnél 1200—1500 óráig szolgáltatnak fűtőáramot. Kérjen sürgősen költségmentes technikai leírást. DURA MŰVEK R. T. Timișoara.

— Jömeneteli varrodával és üzlettel rendelkező urinő megismerkedne házasság céljából komoly, 36—38 év körüli orth. izr. férfivel. Leveleket „36” jellegére a kiadóhivatal továbbítja.

— Ügyvédi hír. Dr. Simon Pál bucurești ügyvéd irodáját Str. Filiti 6. sz. alá helyezte át. Telefon 55—193.

Az Ön egészségének óra, a kellemesen illatosított

Senlaslo

(Szt. László)

fertőtlenítő toalett-szappan és az antiszeptikus
DENTONAL fogpaszta

üdít

fehérit

fertőtlenít

Három gyermek haláláért nyolc évre ítélték egy kiewi metszöt, mert állítólag rosszul végezte zsidósításukat

Érdekes per folyt le a kiewi bíróság előtt. Egy metsző került a vádlottak padjára, akit azal vádoltak meg, hogy három gyermeket a circumcizio által megölt. Vérmérgezést kapott a három gyerek és a per a zsidó közönség nagy érdeklődése mellett folyt le a szovjetbíróság előtt. A metsző neve: Megilevits, ijedten ült a vádlottak padján, mert nem tudhatta, hogy milyen kimenetelle lesz a pernek.

Leonidov ügyész felolvassa a vádpontokat, amelyek úgy szólnak, hogy Schenkman, Feier és Cerniovsky nevű zsidók gyermekei antihigiénikus bánásmód miatt, az Ábrahám frigyébe való felvétel által meghaltak és ezzel gyermekgyilkosságot követett el Megilevits, a sakter.

Előbb Cerniovskyt hallgatták ki. A fiatal munkás a bíróság előtt azt vallotta, hogy ő már régen ateista és nem is hisz ebben a „babonában”, de a zsidó szomszédok, meg a leány szülei követelték, hogy vétesse fel fiát a zsidó közösségbe. Elhívatta Megilevitsét, aki végre is hajtotta az „operációt”, de a gyermek utána magas lázt kapott és néhány nap múlva meghalt.

Utána Schenkman került kihallgatásra. Elmondja, hogy 24 éves felesége 1937 áprilisában, 7 hónapra ikreket szült, akik közül az egyik nemsokára meghalt. A másikat hazavitték, három hónapig nevelték, mire a nagyszülők interenciójára elhívatta a „csodasaktert”, Megile-

vitsét, aki végre is hajtotta a műveletét, de valószínűleg nem volt elég óvatos és az eredmény az lett, hogy a gyermek lázas lett és az orvos megállapítása szerint vérmérgezésben meghalt.

A harmadik eset Feier Avrohom, aki kijelentette, hogy amikor megtudták a vallásosabb zsidók, hogy megindul a per a sakter ellen, befolyásolni igyekeztek, hogy ne valljon terhelően, hanem mondja azt, hogy a gyermek nem volt életképes. Különben ő sem hisz a circumcizio jelentőségében, de befolyásolták. Az ügyész megkérdezte, hogy kik voltak azok a zsidók, akik őt erre rábírták, mire azt válaszolta, hogy olyanok, akik a mizrach-falnál állnak a templomban. Tehát idősebb hívő zsidók

Számos tanut hallgatott ki még a bíróság, akik közül többen terhelően vallottak a vádlottakra. Kikutatta a bíróság azt is, hogy mennyit fizettek egy-egy ilyen „operációért”, mire kiderült, hogy 25—30 rubelt kapott Magilevits.

A többnapig tartó perben, az összes érdekeltek meghallgatása után, visszavonult a bíróság ítélethozatalra és a szerencsétlen saktert nyolc évi fegyházra ítélték. A súlyos ítélet, amely kétségtelenül tendenciózus beállítást kapott a szovjetbíróságnál, nagy feltűnést keltett az orosz zsidóság körében és bár ártatlannak tartják a metszöt, nem tudnak semmit tenni érdekében.

Szomorú statisztika...

A zsidók száma erősen csökkent Németországban

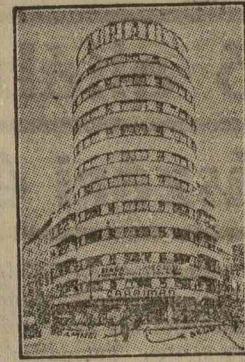
A „Joint Distribution Committé” európai irodája részletes ismertetést közölt a német zsidók helyzetéről. A jelentés szerint a lokális fáradozás nem elégséges ahhoz, hogy minden nehézségen segítsen. 1936 végén Németországban 392.350 zsidó volt, viszont 1935-ben 418.965, míg 1933 június 16-iki népszámláláskor még 499.628 zsidó élt a német birodalom területén.

Három és fél év alatt, vagyis 1933 júniusától — 1936 decemberéig 107.278 lélekszámmal csökkent a németországi zsidók száma. A jelentés szerint a zsidók helyzete folyton csökkent és rosszabodott és a zsidók gazdasági pozíciója mindinkább összezsugorodik. A zsidók túlnyomólag szabadfoglalkozásúak. A leggyorsabban és legerősebben csökken a zsidók lélekszáma a kishitközségekben, mert vagy kivándorolnak, vagy beköltöznek a nagyvárosba. A zsidó hitközsé-

gek országos szervezetei erősen elvannak foglalva a zsinagógák és más zsidó ingatlanok eladásával. Jelenleg több, mint száz zsidó templom eladása van folyamatban a német birodalom területén. A központi hivatalok bevételei is folyton csökkennek. Csak a legnagyobb erőfeszítésekkel lehet nagyobb összeget felhajtani szociális célokra. 1937 első felében 3641 zsidó hagyta el Németország területét. Ezekből 1363 Palesztinába ment, 1870 tengerentúlra, 69 különböző európai államba. A támogatásra szoruló zsidók száma folyton növekszik. Az 1936—37 esztendőben 82.067 személyt részesítettek téli segélyben. A zsidó téli segély összege 3.630.353 márkát tett ki, ami 150 millió leinek felel meg.

A zsidó könyvkereskedők és kiadók rendkívül súlyos helyzetben vannak, mert sok megszorítást rendeltek el. Körülbelül

Erdélyiek figyelmébe!

Salamon Mór

volt brassói gyógyszerész

Bucurestiben

Str. Doamnei és

Str. Academiei

sarkán az

Aurificia

palotában

„Drogueria Caraiman”
név alatt gyógyszerdrogueriát nyitott.

Raktáron tartja az összes bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességeket, valamint az összes illatszereket és kozmetikai cikkeket. Nagy választék Houbigant Caron, Chanel, Michel, Guerlain, Potaru, Gollie stb. gyártmányokban. Telefonszám: **54580**.

200 zsidó könyvkereskedőt érintett ez a rendelkezés és 60 zsidó könyvkiadót és alig tudják üzletüket folytatni.

Nagyon tragikusan alakul a zsidó munkanélküliek helyzete. Mivel a zsidó munkaközvetítő hivatalt megszüntették, kényszerítve vannak a zsidó munkanélküliek az állami munkaközvetítő hivatalokat igénybe venni.

Megpróbálták már, hogy engedélyt kapjanak olyan munkaközvetítésre, amely iránt kizárólag zsidó körök érdeklődnek, de eddig nem kaptak erre sem engedélyt. Jelenleg a zsidó munkanélküliek száma 40.000.

A zsidó bankok tehermentesítése nem következett be, dacára a nagy kivándorlásnak. Tekintettel a nagy zsidó szükségére, a Joint, a rendes támogatáson kívül, a központi bizottság határozata alapján külön alapot is kiutalt. Atrétegeződésre 1937 első felében 457.976 márkát adtak ki. Zsidó diákok külföldi taníttatására 469.224 márkát adtak ki.

A jelentés megállapítja, hogy a németországi zsidók erősen rászorulnak a külföldi zsidóság támogatására.

— A revizionisták bevándorlási engedélyt követelnek Jabotinski számára. (Tel. Aviv.) 160 delegátus részvételével tartották meg Tel-Avivban a palesztinai revizionisták konferenciájukat. Az elnöklő Jabotinski a hane azt a követelést terjesztette elő, hogy a palesztinai hatóságok adjanak engedélyt Vladimir Jabotinskinak, az Új Cionista Szervezet elnökének Palesztinába való letelepedésre. Dr. Waschitz kijelentette, hogy az angol kormánynak minde felosztásra való tervét elítélik. A konferencia üdvözlő táviratot küldött úgy Jabotinskihez, mint az akkori internálótáborban lévő revizionistákhoz.

— Az ir kormánypart az antiszemita mus ellen. (Dublin). Az ir kormánypart dublini tanácskozásain egy határozatot fogadtak el, amely elítéli az Írország egyes helyein felbukkant antiszemita mozgalmakat és harcot hirdet ellenük. Dublin lakossága — iraj a rezolúció — minden időben a legteljesebb toleranciával viseltetett a zsidósággal szemben és a jövőben sem fog zsidóellenes akciókat megütni. A tanácskozáson követelték végül, hogy a kormány oszlassa fel az Irish Christian Protection Association szervezetet, amelynek az ir programja, hogy a zsidókat az ir gazdasági és kulturális élet minden frontjáról kiszorítsa.

A Masz Kahisztadrut az erdélyi cionizmus próbaköve

Az akció sikere **biztosítja** a Zsidó Nemzeti Szövetség szervezeti, kulturális és szociális hivatásának betöltését és **lehetővé teszi** az erdélyi zsidó ifjuság átrétegesítésének megoldását.

A döntő fordulat előestélyén a 12-ik órában a Zsidó Nemzeti Szövetség Erdély zsidóságához fordul és kezébe teszi le az erdélyi zsidóság és erdélyi cionizmus sorsát. A Zs. N. Sz.-t a

Masz Kahisztadrut
teheti képessé történelmi feladatainak betöltésére.

Terjesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 440

Előfizetési árak:

Időn: Hitközségeknek és vállalatoknak	500 lei
Magánosoknak egészévre	300 "
félévre	160 "
negyedévre	85 "
Időn: Csehszlovákiában	120-80, 45, 25 ck.
Jugoszláviában	180, 95, 50 dinár
Magyarországon	24 pengő
többi államokban	10-5 dollár

Naptár 5698

Ma: Szombat, 5. január 7.

Holnap: Szombat, 6. január 8.

Heti szidra: כח

Heti haftora: דרבר אשר דרבר

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 4.35

Gyertyagyújtás 4.45

Istentisztelet kezdete 5.00

Szombat befejezése 5.50

Bulgária kiválóságai a zsidóságról

A fajteoria és antiszemitizmus ma már egész világot foglalkoztatja. És bár tagadlanul, hogy számos megnyilvánulás és nyilatkozat hangzik el a fajteoria igazolása és a jellelmes mozgalmak mellett, de az is kétszertelen, hogy nem kevesebb megnyilatkozás van ellenük is, még pedig igen kiváló és nevelő tudósok és politikusok részéről. Az alábbiakban Bulgária néhány kiváló személyiségének nyilatkozatát közöljük kivonatolva kérdésekről.

Atanas Buroff, Bulgária egykori külügyminisztere mondotta a következőket:

"A fajteoria számomra idegen és érthetetlen. Tiszta fajok ma már nincsenek többé... antiszemitizmus csak politikai célokat követő politikai célok leplezésére szolgál..."
Vergil Dimoff, volt földművelésügyi miniszter írja:

"A fajelméletet egyaránt elveti az élet, a jog és a történelem. A rabszolgaság jogtalanság korszakaiból maradtak vissza az elméletek, amelyek a szolgaságot és a rabszolgaságot a más népek alacsonyabbrendűségének indokolták meg. Ez az elmélet azonban jogtalanság."

Kosta Todoroff nagykövet mondotta:

"Jellemző tünet, hogy az antiszemitizmus főként szociális válságok idején jelentkezik. Természetes, hogy a legkönyvebb dolgok legkomplikáltabb problémákat és a legnehezebb válságokat a zsidóságnak tulajdonítsák. Ez a módszer igen régi és mindig igaznak bizonyult..."

Michel Madjaroff, az ősz és nagytekintélyű politikus így írt:

"A faji mozgalmat előrehaladott erkölcsi válságoknak tartom... A zsidóság üldözése a zsidó emberiség szegénye..."

Elin Pelin, Bulgária legnagyobb írója mondotta:

"Az antiszemitizmust igazságtalan és kegyetlen mozgalomnak tartom..."

S. Makedonski, a népszerű operaénekes nyilatkozott:

"Fajteoria kulturálatlan és tudománytalan. Nincsenek magasabb és kisebbértékű népek. Csak emberek vannak. Jók és rossz..."

— Delbos francia külügyminiszter tárgyalásai Alkalay jugoszláv grandrabbival. (Belgrád.) Jugoszláviai tartózkodása alkalmával Delbos francia külügyminiszter hosszas megbeszélést folytatott dr. I. Alkalay országot főrabbival. A beszélgetés akkor történt, amikor „Franciaország barátai” egyesület fogadtatást rendezett a miniszter tiszteletére. Delbos külügyminiszter biztosította a grandrabbit, hogy a francia kormány élénk érdeklődéssel kíséri a zsidóság problémáit és mindent megtesz támogatásuk és súlyos helyzetük enyhítése érdekében.

— Házasság. — Edith Goldstein (Sibiu) és Sully Grünberg, a Brassói Lapok bukaresti képviselője házasságot kötöttek.

— Zágrábi antiszemita diákok főiskolai ghetto követelnek. (Belgrád.) Az antiszemita diákszövetség zágrábi egyetemi csoportja delegációt küldött az egyetem rektorához, prof. Hondl-hoz és kérték, hogy vezesse be az egyetemen a ghetto padokat a zsidó hallgatók számára. A rektor a diákok kérésére azzal válaszolt, hogy a zágrábi egyetem fennállása óta kizárólag a tudományt szolgálta és a jövőben is ezt tartja hivatásának. Amíg én az egyetem élén állok — mondotta prof. Hondl — addig sohasem fogom a ghettopadokat engedélyezni.

— 175.000 font kölcsön Tel-Avivnak. (Tel-Aviv.) A kormány az elmúlt héten újabb 175.000 (175 millió lei) kölcsönt szavazott meg Tel-Avivnak utépítések céljaira.

— Franciaország az első, amely menekült utleveleket állít ki. (Páris.) Franciaország az első állam, amely a genfi konvenció értelmében már megkezdte a menekült utlevelek kiállítását, amely nemzetközi igazolványul szolgál az emigránsok számára. Az utlevél és vizum ára mindössze 75 frank. Az utlevél 19 oldalas és barna színű nyomása van. Az utlevélnek van egy szakasza, amely szerint az emigránsok mindaddig visszatérhetnek Franciaországba, míg az utlevél le nem jár. A passaport érvényben lévő határideje egy év.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Sr. Lipscani 7.

Telefon: 462-91

Socec hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha.

— Benes elnök bevándorlási engedélyt adott egy szegény lengyel melamednek. A varsói „Jiddische Tagblatt” hozza az alábbi érdekes hírt Bialistokból: Jizchok Mozkevits melamed megleghangu üdvözlő sorokat írt dr. Benes Eduardhoz abból az alkalomból, hogy a csehszlovák köztársaság elnökévé választották. Az üdvözlő sorokkal egyidejűleg arra kérte az elnököt, hogy mint elnyomott és szenvedő embernek adjon neki és családjának beutazási engedélyt, hogy a köztársaságban helyzetük megjavulhasson. Mozkevits kérése hosszú ideig megválaszolatlan maradt. Az elmúlt héten azonban a szegény melamed az elnöke hivatalból értesítést kapott, melyben közlik vele, hogy kérését teljesítették és forduljon a varsói csehszlovák követséghez, ahol a szükséges formalitásokat elintézik számára.

— Házasság. — Kohn Boris (Oradea) és Németh Andor (Oradea) házasságot kötöttek.

— ARADON, ha jól és olcsón akar étkeezni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőjét, Piața Avram Jancu 11.

— Roosevelt amerikai elnök a zsidó-keresztény megértésért. (Newyork.) Az amerikai „Zsidó és keresztény nemzeti szövetség” tíz éves fennállását a napokban kongresszus keretében ünnepelte meg. Roosevelt elnök küldöttséget küldött a zsidó-keresztény barátság és megértés kongresszusára és kifejezésre juttatta azt a nézetét, hogy nem fogja megengedni, hogy a totális államok filozófiája behatoljon az amerikai Egyesült Államokba is és megzavarja a protestánsok, katolikusok és zsidók felkezesi békéjét. Amerika — üzent Roosevelt — tiszteletben tartja a különböző fajokat és tradíciókat. Végül a népek és vallások jogegyenlőségét hirdette meg az amerikai delegáció a zsidó és keresztény barátkozás newyorki konferenciáján. — Ugyancsak a napokban adott ki hivatalos nyilatkozatot a vallási és kisebbségi jogokat védelmező amerikai komité, amelyben a lengyel zsidóság gazdasági és politikai jogainak csorbítása ellen tiltakozik. A komité felhívást intéz a lengyel kormányhoz és vallási szervezetek vezetőihez, amelyben kéri, hogy tartsák tiszteletben az emberiség ideáljait a népek, nemzetek és vallások jogegyenlősége tekintetében.

— Tilos a londoni zsidónegyedben az antiszemita pártok felvonulása. (London.) Sir Samuel Hoare belügyminiszter közölte az alsóházban, hogy az antiszemita felvonulások tilalmát a londoni East End zsidó negyedben további három hónapra meghosszabbította. — Rendkívül sajnálom, — mondotta a belügyminiszter — hogy kénytelen vagyok a politikai felvonulások szabadságát ily korlátozások közé vonni, azonban a nyugalom és a béke érdekében ez elkerülhetetlen.

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat
új helyiségünkben
Str. Ep. Ciorogariu 4.
 Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel-
 és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítá-
 sok. — Allandó tanfolyam

„ORIENT”
 Schulhof Emilné, Oradea, Strada
 Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— **Zsidó iskolák Törökországban.** (Ankara.) A török közoktatásügyi miniszter rendeletet bocsájtott ki, amely speciális kormánybizottságot nevez ki a zsidó iskolák tantervének, valamint vezetőinek ellenőrzésére. Ugyanez a rendelet a többi kisebbségekre is vonatkozik. A rendelet kapcsán a zsidóság és a többi kisebbségek körében az a nézet alakult ki, hogy valószínűleg sor kerül több zsidó iskola bezárására és az állami iskolákhoz való csatlósítására.

— **Benes csehszlovák köztársasági elnök palesztinai zsidókat tüntet ki.** (Prága.) Dr. Eduard Benes köztársasági elnök a Fehér Oroszlán-renddel tüntette ki a következő három palesztinai zsidó vezető személyiséget: Tolkovskit, a csehszlovák kereskedelmi kamara telavivi alelnökét, valamint Levontin és Nathanson alelnököket Haifából. Mindhárom kitüntetés a csehszlovák államnak tett kimagasló szolgálatokért adományozta a köztársasági elnök.

x **BUCUREȘTIBEN** ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Herschkovits Samu orth. kóser panzióját, Calea Rahovei 24 sz. alatt (Tribunal mellett).

— **Izgalmas fejezetek a mai Palesztináról Benamy új könyvében.** Budapestről jelentik: Most hagyta el a sajtót már második kiadásában Benamy Sándor „Európától-Azsiáig” c. könyve, amelynek több mint a fele szól a mai Palesztináról. Benamy többek között leírja, hogyan támadnak meg az arabok egy zsidó kolóniát, egy más alkalommal pedig belopódkodik a felkelők táborába, ahonnan rendkívül érdekes, hitlerista vonatkozású adatokat szerz. A zsidó-arab kérdés izgalmas vitája folyik ezenkívül egy beduintelepen, majd a karmelita kolostorban. Benamy négy, más-más berendezésű farmot ír le a legrészletesebben: egy magángazdálkodást, egy szövetkezeti telepet, egy kollektív (kommunista) farmot és egy kifejezetten polgári tömörülést. Benamy könyvét a bécsi Fischer Verlag után most az Epoque adta ki. A kötethez Henri Barbusse írt előszót.

מודעה

מתבקש ש"ב מומחה מוהל מצוין יר"ש עם הבלות מתאימות לעירנו, ורבע"ת יה"ו קדימה. המועדים יודיעו ויומנו לכה"ג קהל עדת ישרון בארשא.

Comunitatea Evrească, Borșa.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrásy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvizze. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné

Kármel-pansio (Andrásy-ut 43)

Telefon: 12-89-67.

vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNE
 Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

Vissza a családhoz!

A zsidóság évezredek óta inkább a városok felé gravitált és mindinkább városi lakos lett. Ez az együttélés természetesen más életformákat is involválta magában, ami elütött a falusi élettől. Mig a több ezer holddal rendelkező birtokos is elszórtan élt a nagykereskedésű földjei között, mig a falusi lakosság éppen foglalkozásánál fogva tudott úgy élni, ahogy élt, addig a zsidóság vérmérsékleténél, de még inkább foglalkozásánál fogva is inkább élt közösségi életet. Talán nem is ez a helyes, hogy csak közösségi életet élt, inkább az, hogy az utóbbi évtizedekben felszínesebb életet élt. De a városok, főleg a nagyvárosok emberé sokat élt az uccának, sokat mozog a nyilvános helyeken, mert ez hozzá tartozik életberendezéséhez, kereseti lehetőségeihez és életformáihoz. Ennek folyománya az, hogy a zsidókra kimondták a szentenciát, mely szerint a zsidó a kávéházak, mulatóhelyek és az élnivágás népe és nem a szerénység és nem a szolid munkáé.

Akik homolyan tanulmányozták eddig ezt a kérdést, azok rájöttek már, hogy ez sem alapos vád, ez sem olyan „bűn”, amelyért bünhődés járna. De mert változik az idő járása fölöttünk, mert életberendezésünk folytonossága nem mindenben követi a régi irányt, ezért ezt az úgynevezett „felszínes” életet is le kell likvidálnunk. Bár kétségtelen tény az is, hogy a zsidóságnak magának is alig 10—15 százaléka él a „kírákatban”, klubokban, kávéházakban, mégis azt kell hirdesük, hogy a változott körülményeket azzal kell dokumentálnunk, hogy vonuljunk vissza családi körünkbe, ne érezzék azt körülöttünk, mintha mi felszínes életet élnénk, holott keserves életküzdelmet folytatunk a pusztalétért.

Mi igaztalannak látjuk azt, mintha a zsidóság zömét joggal érhetné a vád, mely felszínes életéről szól. De most nem szabad kutatnunk, hogy igaz-e, amit bűnül rónak fel nekünk! Existenciánkért kell küzdjünk, mert enni kell adnunk gyermekeinknek, de ha elkerülhetjük azt, ami elkerülhető, akkor egy percig se habozzunk, hogy a zsidósággal szemben érzett ebbeli kötelességünknek is eleget tegyünk. Vonuljunk haza családi tüzhelyünkhöz, még akkor és abban az időben is, ami a szórakozásnak volt, vagy lett volna szentelve. Ezt tanácsoljuk minden zsidó testvérünknek, bár a visszahuzódás, az önmagunkba való élés még nem jelenti azt, hogy létünk alapja biztosított lesz. De sem magunk, sem gyermekeink ne tehessenek szemrehányást majd azért, amiért esetleg ilyen látszólag lényeges kérdésekben hibát követünk el.

A zsidó mindenkor par excellence családias érzésű volt, ha többet jött-ment is, akkor is családjáért, annak jobblétéért, jobb existenciájáért tette. Vegyük úgy, hogy elmultak ezek az idők és kerüljük el a felszínesnek tűnő életet. Hagyjuk el a nagy nyilvános szórakozásokat, ne rendezzenek bálakat, sem egyéb mulatságokat, a zsidóság éljen családjá körében, éljen visszavonultan, mert hiszen ez a legkisebb áldozat, amit meg kell tennünk jövő szempontjából.

Vissza a családhoz, vissza szobáinkba, vissza a csendességbe, ne legyünk künn, ne gondolkodjunk úgy, hogy úgy teszünk, mint naiv lelkek, amikor világvéget jósoltak, amiből nem lett semmi. Aki hisz és bizik, az tudja jól, hogy a világ még néhány millió évig kering majd pályáján és a zsidóság sorsa nem percekre, hanem évezredekre van beállítva. Ennek az évezredek jövőnek érdekében: lássuk a perc mulandóságát és viselkedjünk ilyen szellemben!

— Az Ardeali zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Braşovban Goldstein orth. kóser étterme, Braşov, Str. Voevod Mihai 20. I. emelet.

Az új

Dr. LENGYEL

SZANATORIUM

Cluj-Kolozsvár, Str. Gojdu 3 A)

Románia legmodernebb gyógyintézete, nagy parktól körülvéve a város centrumában. Minden szobája terraszra nyílik, 300 m² tetőtér-ráza van, ahol egész nap és az év bármelyik szakában nap- és légfürdők lehet venni. Modernül berendezett műtőterem és szülőszoba. Minden szobában hideg és meleg folyóvíz. Vizgyógyintézet. Belfürdő, amely krónikus bélbántalmak, székrekedések, epe- és veseköveknel kitűnő eredményeket ad. Electrotherapia: ultra rövidhullám és minden más villanykezelések. Modern Röntgen-berendezés. Laboratóriumok. A tetőtérasz mirigyek gyerekek kezelésére igen alkalmas és Romániában páratlan. Fogyó- és hizókurák. Diétás konyha. Fertőző betegeken kívül minden beteget felvesz. Üdülő- és lábbadozó betegeknél is igen alkalmas. Mérsékelt díjazás.

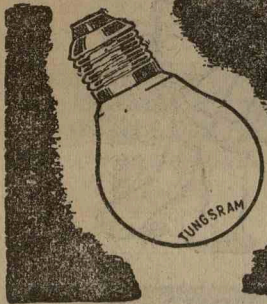
Szabad orvos-választás. Az intézetnek rituális konyhája is van.

— **Egy millió dollár a zsidó diákok számára.** (Newyork.) A newyorki „Jesivah College” 50 éves fennállásának jubileumi konferenciája alkalmával a konferencia résztvevői határozatot hoztak, amelyben elhatározták egy 50 millió dolláros alap létesítését, amelyből azoknak a diákoknak nyújtanak tanulmányi segítséget, akik a zsidóellenes mozgalmak folytán külföldi országokban kénytelenek tanulmányaikat folytatni. 250.000 dollárt már a konferencia lejegyezték a résztvevők. Michigan állam kormányzója, Franck Murphy kijelentette, hogy az amerikai antiszemita is ki akarják szorítani a zsidókat a hivatalokból és iskolákból, a zsidóság azonban fel kell vegye a törekvésekkel szemben a küzdelmet. Apellál a zsidó és keresztény békeszeretethez és türelemhez, amely egyedül képes megvédelmezni az alkotmányos demokráciát. Al Ben Barklev szenátor, a szenátusi többség vezetője kijelentette, hogy a vallási szabadság az igazi demokrácia fokmérője.

— **„Szolidáris hónap” a lengyel zsidó diákokkal.** (Newyork.) Az American Jewish Congress „Szolidáris hónap”-ot proklamált a lengyelországi zsidó diákokkal. A hónap december 15-én vette kezdetét és január 15-ig tart. Ezen idő alatt sorozatos tiltakozó tüléseket és demonstrációkat tartanak a lengyel zsidó diákok üldözése ellen.

— **Három újabb halálos ítélet Palesztinában.** (Jeruzsálem.) A katonai bíróság elítélt egy arabot, akit revolverrel kezében találtak meg. Az ítélet kötéltálati halál. Családjának nyolc tagját, akiket szintén bűnösnek találtak, életfogytiglani fegyházra ítélték. Ugyancsak halálra ítélték azt a két arabot is, névszerint Abu Tkin-t és Muhammad Jabar-t, akik megölték Minz Mandel soffit, aki a Nathania-Tel-Aviv közötti úton Kfar Saba mellett halt meg.

Tungram D Duplaspirállámpa
sokkal több fényt ad,
az áramfogyasztást lényegesen csökkenti!

Színfoltok az amerikai zsidó történelem lapjaiból...

Az amerikai történelem zsidó hősei

Haym Salamon harcai az amerikai önállóság elnyeréséért. — Egész vagyonát az amerikai hadseregére áldozta. — XVI. Lajos francia király és Haym Salamon. — Columbus zsidó segítői.

Az idő kedvez annak, hogy újra meg újra végig járjuk történelmünk utait és az emlékezés szárnyain felidézünk történetünk hol derűs, hol pedig szenvedésekkel telített korszakait. Mert az emlékezés mindkét oldala tanulságokkal biztat és még akkor is erősíthet hitünkben és zsidóságunkban, ha éppen borus történeteket vetít elénk. A zsidóságot egyaránt megvisele, de meg is szilárdította a mártírium. Nem árt tehát, ha vissza-vissza nyulunk múltunkban és kutatunk emlékeink között. Ezuttal beszéljünk talán az amerikai zsidóság történelméről. Arny és fényvoldalakkal találkozunk az amerikai zsidóság multjában is, habár jelene és mája talán az egész világon a legbiztatóbb.

COLUMBUS ELINDUL A TENGEREKEN...

Amikor Columbus Cristóf elindult, hogy felfedezze, illetve megtalálja az INDIA felé vezető legközelebbi tengeri utat, még nem hitte, hogy India helyett AMERIKÁT fedezze el, sőt amikor kiszállt küzdelmes hajót után a tulsó parton, még akkor is azt remélte, hogy Indiába érkezett. A krónikák feljegyzik, hogy Columbus, akít az eddigi komoly történelmi kutatások szintén zsidónak tartanak, számos zsidó tudóst vitt magával tengeri útjára. Így bizalmasa volt Luis de Torres spanyol zsidó tudós, akít nem nélkülözhetett nagy és kiterjedt nyelvtudása miatt sem. Sőt felfedező útjára a legjelentősebb pénzügyi támogatást is zsidók adták, Ferdinand és Isabella uralkodópáron kívül. Támogatói közé tartozott Ábrahám Senior és Don Isaak Abrahanel (Abarbanel) is.

Érdekes azonban, hogy nemcsak Amerika felfedezőinek vannak történelmi vonatkozásai a zsidósággal, de magának a felfedezett Amerikának is. Egészen a XVII. század közepéig a legszélesebb körökben az a nézet volt elterjedve, hogy az Amerika földjén talált indián törzsek, Izrael elvezett tiz törzsének egyike: Manasse törzse. Később az elterjedt hitet tudományosan nem erősítették meg.

AZ AMERIKAI ZSIDÓSÁG FEJLŐDÉSE.

1783-ban, az amerikai forradalom idején mintegy 2000 zsidó élt mindössze az Újvilág földjén. A forradalmi hadseregben 40 aktív zsidó katona szolgált közöttük 13 magasabb rangú tiszt. A forradalom után vette csak kezdetét Amerika északi és déli részén a zsidó települések fejlődése. Ebben az időben a legnagyobb zsidó tömegek Németországból jöttek Amerikába. tekintve, hogy a Napoleon-utáni Németországban nagyméretű zsidóüldözések indultak meg és itt keresett magának az üldözött zsidóság jobb és biztonságosabb jövőjét. Ez a

német emigráció azonban lényegesen különbözött a korábbi szefard zsidó bevándorlástól, mert míg a szefardok jobbra nagyobb tökével érkeztek új hazájukba, addig a német zsidóság nyomora és üldözöttsége elől menekült. A legtöbb bevándorló keleten maradt, de számosan húzódtak dél és nyugat felé is, ahol nagyobb hitközségek is alakultak. Így Cincinnati-ban Clevelandban, St. Louisban, New Orleansban, Louisvilleben, stb.

Elégé közfelfekvő becslések szerint 1818-ban 3000, 1826-ban 6000, 1840-ben 15.000, 1848-ban 50.000, míg 1897-ben már 939.000 zsidó élt az országban.

HAYM SALAMON, AZ AMERIKAI TÖRTÉNELEM ZSIDÓ HŐSE.

Éppen a közelmúlt napokban foglalkozott az amerikai sajtó az amerikai történelem egyik kimagasló zsidó hőisével, Haym Salamonnal. Nem lesz érdektelen tehát, ha az Újvilág történetének számos zsidó nagysága közül, ezuttal mi is foglalkozunk Haym Salamon életével és harcaival az amerikai önállóság elnyerése érdekében.

Haym Salamon 1740-ben Lissában, Lengyelországban született. 1772-ben hajózott át Amerikába. A forradalmi háború kitörésekor azonosította magát az amerikai önállóság ügyével. Amikor az angolok elfoglalták Newyorkot 1776-ban, őt letartóztatták és börtönbe vetették, később nagy nyelvtudása miatt az angolok kiengedték a fogságból és tolmácsként használták fel a nagyvezérkarnál. Haym Salamon ezen a posztján is azon dolgozott, hogy rábeszélje az angol hadsereg katonáit, hogy pártoljanak át az amerikai ügy mellé. Az angolok rájöttek ez irányú működésére és újra le akarták tartóztatni. Haym Salamon csak az utolsó pillanatban tudott menekülni Filadelfiába. Salamon Haym irányította Filadelfiában a forradalmi felkelést, de új oldalról is megmutatkozott. Zseniális pénzügyi műveleteket hajtott végre és különösen Franciaországgal építette ki kapcsolatát. Ő közvetítette az összes háborús kölcsönöket Hollandiából és Franciaországból, de tekintélyes üzleti hasznát felajánlotta az amerikai kormányzatnak. Kritikus időben mentette meg a hadsereg élelmezését nagy külföldi kölcsönökkel.

FUTAR A ZSINAGÓGÁBAN...

Egy napon, amikor Haym Salamon a zsinagógában volt, egy amerikai katona lovagolt a templomhoz és az imádkozók közé rohant: Én Washington tábornok futárja vagyok — mondta. — Itt van Haym Salamon? A tábornok sürgősen kér 200.000 dollárt!

Salamon átolvasta Washington tábornok levelét és imádkozó hitsorsosaitól támogatást kért. Ő maga felajánlotta egész

vagyonát a hadsereg céljaira. A többiek kiégszítették a hiányt és a futár röviddel érkezése után már mehetett is vissza. A hadsereg meg volt mentve.

Később, amikor Franklin Benjamin elnök 5 millió arany kölcsönt kért XVI. Lajos francia királytól, XVI. Lajos megkérdezte Franklintól: De ki lesz a garanciája a kért kölcsönnek?

— Haym Salamon — válaszolt Franklin.

— Köszönöm, ő elég — mondta mosolyogva a francia király. És kiutalta az 5 millió aranyat.

Haym Salamon rendkívül gazdag ember volt, de miután egész vagyonát az amerikai ügynek szentelte, szegényen halt meg Filadelfiában 1785-ben. Amerika azonban nem maradt hálátlan az amerikai zsidó önfeláldozó tevékenységéért. Ma is nemzeti hősként ünnepli az egykori lengyel zsidót, aki számtalan ízben, saját vagyonának feláldozása árán is, segítette az amerikai önállóság forradalmi törekvéseit.

AZ AMERIKAI ZSIDÓSÁG GAZDASÁGI RÉTEGZÖDÉSE

Az amerikai zsidóság nem mindig játszott az ország gazdasági életében oly nagy szerepet, mint ma. A Németországból bevándorolt zsidóság első időkben főként házalással és kiskereskedelemmel foglalkozott. Ma a börzekezelésnek mintegy 10 százalékat uralják és a fém és bányáiparban játszanak domináns szerepet. Az 1901—1906-ban bevándorolt 330.000 zsidó kétharmada iparos volt. Ezeknek legnagyobb százaléka a ruházati iparban volt képvisített. Még ma is zsidók teszik a ruházati ipar munkásainak igen jelentős részét. A mezőgazdaságban és tejjgazdaságban is széles zsidó tömegek helyezkedtek el. Sőt alakultak kimondottan zsidó faluk is, mint Woodbine, New-Yerseyi és Carmel. Ma 100.000-re becsülik az amerikai zsidó földmunkásság számát.

A ZSIDÓ JELEN.

Az amerikai zsidóság ma teljes gazdasági, kulturális önállósággal rendelkezik. Kevés olyan ország van — Erec Jisráelt kivéve, — ahol a zsidó kultúra oly magas fokon állana, mint a mai Amerikában, pontosabban az Egyesült-Államok területén. Különösen a jiddis kultúra hódít, tekintve, hogy a bevándorolt zsidóság ezzel a nyelvel érkezett az Újvilágba és ezt megőrizte amerikai otthonában is.

Ehhez a népi fejlődéshez természetesen hozzásegítették az amerikai zsidóságot az Újvilág előítéletmentes társadalmi viszonyai és az ott élő népek megbecsülése. Amerikában ma sem jelent akadályt a legmagasabb állami méltóság elnyeréséhez sem, ha valaki zsidó. Newyork állam kormányzójának legutóbb is zsidót választottak és Newyork polgármestere is zsidó származású.

S tegyük ehhez végezetül és okolásul még azt is hozzá, hogy amellet Newyork állam és Newyork város a földkerekség egyik leggazdagabb földje, amihez nem utolsó sorban járult hozzá a zsidó teremtő és konstruktívitás is...

Válságba jutott a felosztási terv

A játék folyik tovább. Naponta szülnének újabb tervek és naponta semmisülnek is meg. De a tervekkel együtt semmisül a zsidó vagyon és életbiztonság is és nyomában szabadon pusztíthat az arab rebellió.

A „Daily Herald” jelentése szerint az angol kormány kebelében nézeteltérések merültek fel Palesztina politikai sorsát illetően és a jelek szerint Anglia új módszerokra határozta el magát. A kormány állítólag arra az álláspontra helyezkedik, hogy a jelenlegi komoly helyzetre való tekintettel, nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a Peel-bizottság tervezetén változtatások történjenek. Más lapvélemények szerint a kormány már nem egyetemes abban az elhatározásban sem, hogy Palesztinát az előzetes tervek szerint felosztják.

Felosztják hát, vagy nem osztják? A találgató kérdés folyik tovább. És a zsidóság még mindig nem tudja, minek örülhet inkább. Ha osztatlan egész marad Erec Jisrael, vagy pedig ha kettészelik meghamisított salomoni bölcsesség szerint?

Eden külügyminiszter állítólag tovább is kitart a felosztási terv mellett és a gyarmatügyi miniszterium is emellett tör lándzsát. A kabinet más tagjai azonban hajlanak afelé, hogy elvesseék a felosztási tervet és más alternatív javaslatot tegyenek a felosztási terv helyett. Ebben az esetben a felosztás kérdése legalább tíz évre halasztást szenvedne.

A palesztinai zsidóság növekedő aggodalommal figyeli az angol birodalom e különös játékát. Sajnos, az egész országban ropognak még a fegyverek és az ilyen helyzetben csak mérgesíti a helyzetet a bizonytalan la-
virozás és az erélytelen kéz.

Félő, hogy Anglia nemcsak a zsidóság jogaival játszik, hanem elsősorban és legfőképpen saját hatalmi biztonságával.

— AZ ANGOL KATONÁK BEKERÍTETTEK 300 TERRORISTÁT. Nazaret vidékén az angol katonaságnak sikerült 300 fegyveres arab terroristát bekeríteni, akik résztvettek az északpalesztinai harcokban. A terroristák át akarták törni a gyűrűt, de ez nem sikerült. A terroristák még nem adták meg magukat, de tekintettel arra, hogy élelmiszerük legfeljebb egy hétre elegendő, rövidesen megadják magukat. Az angol katonaság egyébként renkívül élénk tevékenységet fejt ki az országban. Tarsia arab falunál egy katonai osztag összeütközött egy arab bandával. Egy másik csapat házkutatásokat végzett számos faluban, ahol fegyvereket és elrejtett terroristákat kerestek. Egy harmadik osztag Akkóból Szafedbe indult, hogy átkutassa a szomszédos falvakat. Egy negyedik csapat a szíriai határt őrzi.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben
KATZ orth. kóser **restaurant**
București, str. Carol 32. I. emelet

Tovább folyik az arab terror

Jeruzsálem közelében orvul lelőtték Werner Less 27 éves németországi zsidó bevándorlót, aki a Sechunat Hapoalimból tejet vitt kerékpárján Jeruzsálembé. Az egyik golyó fején találta el és Less nyomban meghalt. Slomo Bin Nun magyarországi származású, 27 éves zsidó segédrendőrt Kfar Hittin kolónia mellett lötték le az arab terroristák. A zsidó segédrendőr lóháton teljesített szolgálatot a kolónia közelében. A kolónia őrrei észrevették a támadást és alar-mirozták az egész telepét, de mire a helyszíre érkeztek, már csak a lovat találták ott. Bin Nunnak nyomaveszett. Később Szedjera mellett találták meg Bin Nun holttestét. — Jeruzsálem közelében arab terroristák megtámadtak egy zsidó autóbust. Josef Ben Jichak Simon jeruzsálemi lakos sulyosan megsebesült. — Saab faluban, a transzjordániai határ közelében, fegyverraktárt fedezett fel az angol katonaság, amelyet elkoboztak. Egy arabot, aki menekülni próbált, agyonlőtték. — A rendőrség és egy arab banda között történt fegyveres összecsapás során két arab meghalt, egy megsebesült, egyet elfogtak. Hebronban megölték egy arabot. — A transzjordániai határőrség és egy husztagu arab között történt fegyveres összecsapás során két arab meghalt, egy megsebesült, egyet elfogtak. Hebronban megölték egy arabot. — A transzjordániai határőrség és egy husz tagu arab banda között lefolyt harc során lelőtték egy arabot, akinél német eredetű fegyvert találtak. — Jahib arab faluban, Jenin mellett, az angol katonák elfoglaltak egy arab terrorista fészket, ahol gépfegyvereket állítottak fel és rádióállomást építettek. Mialatt a falu fölött repülőgépek keringtek, a katonák átkutatták az egész falut. — Az angol lapok jelentése szerint Tibériás mellett sulyos ütközet folyt le az angol csapatok és az arab terroristák között. A harc során 18 arab esett el. Az arabok megtámadtak egy autóbust, amely Haifából Tibériás felé haladt. A támadók a rendőrökre is rálöttek, akik az autóbust védelmére siettek. Katonai megerősítést kellett kérniük. Repülőgépeket is a helyszínre küldtek. De csak az esti órákban sikerült a karhatalomnak bekerítenie az arab bandát, melynek létszáma időközben 20-ról 100-ra nőtt. A harc még másnap reggel is folyt és lapjelentések szerint az angol katonaságnak ez volt a leg-sikeresebb akciója a terroristák ellen, akik nagy veszteségeket szenvedtek, míg az angol katonaság körében sebesülés sem történt. — Nazaret és Tibériás környékét bekerítette a katonaság. Az összes falvakat átkutatták a rendőrök és katonák. — A rendőrkutyák, amelyeket Werner Less meggyilkolásának helyére vezettek, a nyomokat követve, Malta arab faluba jutottak el, ahol három arabra bukkantak, akiknél ugyanolyan kaliberű golyókat találtak, mint amiket Less letérítették. A három arabot letartóztatták. — Újabb merénylet Jeruzsálemben. Jehuda Minz zsidó sirásót és Eljahu nevű fiát, akik a zsidó temető felé haladtak, a jeruzsálemi óváros Oroszlán-kapuja közelében terroristák támadták meg és sulyosan megsebesítették. Két gyanus ara-

bót letartóztattak. J. F. Weizra, a Keren Kajemet erdészeti hivatalának vezetőjére, aki inspekciós uton volt a György király erdőben, Nazareth mellett, többször rálöttek a közelben tartózkodó terroristák, de a golyók nem találtak. A 26 éves Josef ben Jicchak Simon, aki a Jeruzsálem mellett történt autóbustámadás során megsebesült, belehalt sérüléseibe. Akkora faluban Nabluz mellett a terroristák megtámadták és megölték Talab Abu Mursad arab notabilitást.

Tulkaremben passzív ellenállás miatt letartóztattak 15 arabot. Jeruzsálemben két arabot vettek őrizetbe, az egyiknél fegyverlerakatot, a másiknál bombákat találtak. Palesztina déli részében is kisebb zavargások történtek. A lakosság körében hatóságellenes propagandát szítanak a szélsőséges elemek. Huszonöt arabot letartóztattak és az akkói koncentrációs táborba internáltak. A Hebron környékén működő terroristákat beduinok támogatják. Beer Seba felől a ter- és Ramleh közelében arra kényszerítették egyes telepeseket, hogy adót fizessenek nekik.

— A MUFTI UNOKAÖCCSE AZ ARAB-ZSIDÓ MEGEGYEZÉSÉRŐL. A londoni University College tanulója Musa Husseni, a jeruzsálemi exmufti egyik unokaöccse. Az arab fiatalember a napokban előadást tartott a londoni zsidó egyetemi hallgatók egyesületében a palesztinai problémáról. Husseni többek között a következőket mondotta: Az araboknak nem volna kifogásuk az ellen, hogy a zsidók nemzeti otthon létesítsenek Palesztinában, amely a zsidó menekültek egy részének hajtékot nyújtana. Az arabok nem zsidóellenesek, de ellenzik a zsidó államot. Egy zsidó állam nem is állhatna fenn, ha ellenséges hatalmak veszik körül. De van megoldás. A zsidók állandó népességre ne lépje túl az 1 a 3-hoz arányt. Vagyis a zsidók képeznek a palesztinai nép egyharmadát. Két házból álló törvényhozó testület védné meg a zsidó és arab érdekeket. Ez a palesztinai arab-zsidó állam olyan helyet foglalna el a Brit birodalomban, mint Egyiptom. Palesztina létérdeke megkívánja, hogy szoros gazdasági együttműködésben legyen a többi testvérállomokkal.

— Az utóbbi három évben 11.157 zsidó hagyta el Palesztina területét. (Jeruzsálem). A napokban kiadott statisztikai jelentés szerint, 1936 január 1-től kezdve 1937 október 31-ig 9000 zsidó hagyta el az országot olyképpen, hogy nem is tértek vissza. 1935 kezdetétől mostanig összesen 11.157 személy hagyta el az országot végleg, akik közül sokan Braziliába, az Egyesült Államokba mentek és egyrésztük a szovjetbe. De voltak visszatértek között olyanok is, akik Németországba, Lengyelországba és Romániába vették utjukat.

אדם. אשר

bodegámat áthelyeztem a Strada Azilul de Noapte 12 sz. alá (Teatru Regina mögött). Ugyanott egy elegáns, tiszta vendéglőt nyitottam. Olcsó árak, pontos kiszolgálás. Szíves pártfogását kéri J. GELBSTEIN, (volt Bodega Postei, București.)

Közélet

— A SZLOVENSZKÓI HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGE a „Jesurun” december 15-én tartotta konferenciáját Bratislavában. Dr Stein Viktor, a szövetség eddigi érdeműs és nagytekinélyű elnöke lemondott tisztségéről és helyét a választások megejtése után dr Porzolt Aladár foglalta el. Az ülés megnyitása után dr Stein Viktor köszöntötte a delegátusokat, majd dr Platschik Gyula főtitkár tartotta meg jelentését. Áttekintést nyújtott a szövetség tízéves munkájáról, rámutatott, hogy milyen jelentős eredményeket értek el a zsidó nevelés és tanítóképzés terén. Schweiger Lázár és Klein Ernő főbb vallásoktatási tantervet dolgoztak ki a nép- és középiskolák számára. Nagy teljesítményeket végzett a Jesurun szociális jótékonykodás terén is. Széleskörű segélyakciót szervezett be a német menekültek tervszerű segélyezésére. Az állami kultuszsegély ügyét is kedvező mederbe terelték. A pénztári jelentés felolvasása után dr Stein Viktor referált a rabbiszemináriumról, ami az új iskolaévben nyílik meg Prágában. A választás következtében ezután, amely dr Jelinek Max vezetése mellett a következő eredménnyel járt: Diszelnök: dr Stein Viktor, tiszteletbeli alelnök: dr Guth Jenő (Nové Zámky). Elnökség: dr Porzolt Aladár (Bratislava), alelnök: Rosenfeld Adolf (Trnava) és Schweiger Lázár főrabbi (Nitra), világi referens: dr Kondor Árpád (Bratislava), vallási referens: Eckstein Márk főrabbi (Kosice), ellenőrök: ifj. Fischer József és dr Baracs Lajos (Bratislava). Választottak ezenkívül egy világi és egyházi képviselőtestületet. Porzolt elnök meleg köszönetet mondott a konferencia bizalmáért, majd az ülés emelkedett hangulatban véget ért.

— A MICHALOVCEI (Nagyimihály) hitközségben röviddel ezelőtt folyt le az elnökválasztás, amelyet rendkívül széles érdeklődés kísért. Három jelölt közül Láng Adolf bankdirektorra esett a legtöbb szavazat, aki rendkívül nagy népszerűségnek örvend. Személye biztosíték arra, hogy a hitközségben helyreáll a nyugalom és végre elülnek a főbbválasztás körül keletkezett viharok is. Hir szerint a hitközségben nagy tábora van Dr Krausz nagybányai főrabbinak, aki egyébként az elmúlt évben már a secovcei (Gálszecs) hitközség is meghívott főrabbinak.

— AZ ALBAIULIAI NŐEGYLET dec. 26-án fényes keretek között rendezte meg szokásos évi műsoros táncestélyét a Zsidó Klub helyiségében. A kitűnő műsort marosváraljai Glück Fülöpné elnöknő vezette be hatásos prologgal. Jakobi Baba sok kedvességgel román és magyar dalokat énekelt. Sugár Olga szavalata kitűnő volt. Tetszést aratott Abraham Lili zongoraszáma. A szindarabokban Glück Fülöpné, Sugár Olga, Reinfeld Mucu, Herschkovits Flóra, Klein Renée, Haldelsmann Jenő, Lobstein Rezső, Fischer József, dr Bleicher Alfréd, Berkó Dezső nyújtottak kitűnő alakítást. Salbner Fanni héber dalokkal tünt ki. Rosenfeld Lili táncszáma művészi teljesítmény volt. Sikert aratott még Handelsman Jenő és Fischer József táncduettje. A műsort Klein Renée szellemesen konferálta. A rendezés a fáradhatatlan Glück Fülöpné és dr Izrael Lipót érdeme.

Szegfű
írógép vállalat
Vezető:
MOCSÁRY
ORADEA, Bulv. Regele Ferdinand 13.
MERCEDES írógépek egyedüli képviselője
Telefon: 693
Gépek kölcsön kaphatók

D. Steierné

szépségápolási intézetében a legmodernebb kezelési módszer szerint pattanásos, száraz, ráncos, zsíros, miteszeres bőrt a legrövidebb időn belül tökéletesen rendezhez. Estélyi kikészítés. **Telefon 173.**

Piața Reg. Maria 1. (Dermaia felett)

— A novisadi (Ujvidék) zsidó árvaház felavatása ünnepélyes keretek között folyt le. Az ünnepségen a királyi ház is képviseltette magát, valamint a parlament több képviselője és a hatóságok reprezentánsai is, Kohn Gyula József nyitotta meg az ünnepélyes közgyűlést, köszönetet mondott az adományozóknak, majd dr. Schwartz János olvasta fel az üdvözlőket. Ezután Fahn Mór titkár visszapillantást vetett az építkezés történetére és rámutatott arra, hogy elsősorban Hajós Gyula érdeme, hogy a terv sikeresen megvalósulhatott. Spitzer Szima az országos szövetség nevében méltatta az árvaház jelentőségét. Ugyancsak rámutattak az intézmény fontosságára Majstrovics inspektor, Klicin Predrag kulturánácsos, Franck Gyula hitk. elnök, dr. Kalmár Elemér, a szubotcai hitk. elnöke. Kohn Gyula József zárószavai után, dr. Kiss Henrick főrabbi a királyért mondott imát. Bernstein Mór főkantor, Belogorszkij Lipót és Franckné irányításával igen magas színvonalu énekkar működött az ünnepélyen közre. Az árvaház egyébként másfélmillió dinár költséggel épült fel. Modern, tökéletesen felszerelt épület, amelyben 60 gyermeknek van helye. Szép házi templom szolgál az istentiszteletek céljaira. Az árvaház elnöke Kohn Gyula József, aki a nemes célt 55.000 dinárral támogatta, legutóbb magas királyi kitüntetésben részesült, megkapta a Szent Száva Rend harmadik osztályát. Hajós Gyula ügyvezető elnök 40.000 dinárt adományozott az intézménynek. Az árvaház titkára Fahn Mór igazgató-tanító, szintén fáradhatatlan tevékenységet fejt ki az árvaház érdekében. Itt kell még megemlékeznünk a novisadi hitközségi életben történt változásról is. Franck Gyula elnök lemondása folytán, dr. Lustig Zoltán ügyvéd, eddigi alelnök vette át a vezetést, kinek személye szintén a legmagasabb garancia arra, hogy a hitközség változatlanul a konzolidáció, megértés és békeség útján halad tovább. Ugyancsak megemlékezték érdemtel dr. Lustig Zoltáné is, aki mint a Nőegylet elnökszónya, résztvesz minden nemes zsidó megmozdulásban. — A novisadi új zsidókönyvtár érdekében dr. Königstädter Emil elnök és Fritz Náthán titkár fejtenek ki áldásos tevékenységet.

— A mexikói zsidóság helyzete. Mexikóból jelentik: Cardenas köztársasági elnökhöz a zsidó szervezetek beadványt intéztek, amelyben hivatkoznak az alkotmányra, amelyről mintát vehetnek más országok is, mert semmiféle faji, vagy vallási különbözőséget nem ismer. Felkéri az elnököt, hogy tegyen lépéseket annak érdekében, hogy az antiszemita agitáció szűnjön meg. A zsidók azért telepedtek le az országban, hogy azok felvirágoztatását elősegítsék és hogy dolgozzanak. A zsidók új munkalehetőséget teremtettek és több mint 25.000 munkás jutott általuk kenyérhez. A belföldi ipart is elősegítették és ezáltal sok iparágban lehetővé tették, hogy ne szoruljon rá Mexikó az importra.

— Tudósítók figyelmébe. A bankélet, biztosítás, gyáripár és kereskedelem köréből beküldött eredeti, színes riportokat, érdekes jogeseteket, továbbá minden szakmából komoly információkat a szokásos tiszteletdíjjal honorálunk. Pénzvilág — Journal Economic, Oradea, Str. Take Ionescu 34

— AZ ORADEAI MIZRACHI IMÁHAZÁBAN (Piața Mihai Viteazul 11-a, Ullmann palota) a szombat reggeli imák 9 órakor kezdődnek. Vendégeket szívesen lát a templomgondnokság.

— BENEDEK MIKSA HALÁLA. Egy szerény munkásélet után tett pontot a kérelmetlen halál. A polgári év utolsó napján, tragikus hirtelenséggel hagyta itt szerető családját és a földi élet minden keservét és boldogságát Benedek Miksa nyugalmazott bankigazgató. A csendes és önmagának élő dolgozó férfiú életét élte a megboldogult, aki távol minden hívságos földi hiúságtól, csak hivatásának és családjának élt. Halála mély megdöbbenést keltett az oradeai zsidóság körében, mert szerették és tisztelték puritán egyéniségét. Halálát özvegye, Auspitz Rózsi, leánya Magda, férjezett Szilágyi Ernő nyomdátulajdonos és fia, dr Benedek Ferenc orvos, a kiváló író gyászolják, valamint sógorai: dr Adorján Armin, az Országos Izr. Iroda elnöke és dr Adorján Emil bankelnök és kiterjedt előkelő család.

— Hirdetmény. Ezennel közhírré tesszük, hogy Mátyás orth. kóser étterem Clujon Cal. Reg. Ferdinand 49. sz. alatt felügyeletünk alatt áll és így kasrusz szempontból teljesen megbízható. A cluii aut. Orth. Izr. Hitközség rabbinátusa és kasrusz-bizottsága

— FÜZŐ ÉS MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nénál szerezhetők be. Oradea, str. Ciorgariu 11. Főpostával szemben.

Minőségben
Árakban
Izlésben

SZÖVEI

különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóáruház
Oradea, Piața Regina Maria 1. (Kishidő)

Olcsó ujévi vásár van

Most rendeljen elegáns vonalú modern

„formafűzőt”
melltartót, princeszt

Kováts Sándorné
specialistánál, Nilgesz-telep.

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trenckotok,
átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen
és olcsón vállalja

BORGOS

ORADEA, Színház oldal, Bazár-épület.
Fióklevétel:

Strada Alexandrii, colțul Millerandului

Hétről-hétre

Ankara. — Sabri Toprak képviselő, volt földművelési miniszter az istambuli parlamentbe törvényjavaslatot nyújtott be „zsidók Törökországba való bevándorlásának megakadályozására”. Az indokolás szerint az antiszemitizmus világszerte növekszik, még Angliában és Palesztinában is. Egyedül Törökországban voltak megkímélve a zsidók minden zaklatástól. Ezután az indoklás az örök antiszemita vádakkal illeti a török zsidókat, hogy nem akarnak beolvadni, sőt ők judaizálják a környezőket. Eppen ezért nem kívánatos, hogy nagy számmal éljenek az országban. Jövőben sem honpolgárságot, sem illetőséget nem akar megadni a zsidóknak, a kormány csak kivételesen adhatson külföldi zsidónak honpolgárságot. A törvényjavaslat nagy megdöbbenést keltett a török zsidók körében.

Danzig. — A lengyel lapok jelentik, hogy a danzigi szenátus a lengyel kormány intervenciójára adott válaszában kijelentette, hogy a danzigi bojkottkampány nem a lengyel, hanem kizárólag a zsidó kereskedők ellen irányul.

London. — A. L. Easterman angol újságíró a Daily Herald hasábjain beszámol lengyelországi utjáról. Többek között a következőket írja: „Pilsudski marsall halála, vagyis 1935 május óta olyan terror alatt áll a lengyelországi zsidóság, ami a zsidóüldözések történetében is páratlan jelenség. Egyetlen zsidó kisebbség sem áll olyan elnyomatás és félelem alatt az egész világon, mint a lengyelországi zsidó kisebbség. 1935 májusa óta több mint 150 zsidót megöltek. Több ezret megsebesítettek és más ezreket üccán bántalmaztak Lengyelországban. Az anyagi károkat egyáltalán nem lehet számokban kifejezni; egyedül négy kerületben 200 ezer fontra becsülik a huligánok által okozott kárait a zsidóságnak”.

Munkács. — Misztikus esküvő folyt le a munkácsi zsidó temetőben, ahol Rabinovitz, az elhunyt Spira főrabbi veje adott össze egy szegénysorsu fiatal párt. Az ilyen esküvő nagyon ritka, de nem ismeretlen a zsidó ritusban, amely azt tartja, hogy a temetőben tartott frigy kiengeszteli Isten haragját és a város felől elhárítja a járványos betegségeket. A fiatalokat — akik hajlandóknak mutatkoztak a temetőben esküdni egymásnak „holtiglan holtiglan” — a szentegylet (chevra kádisha) házassította ki s adott nekik hozományt. Az esketést nagy közönség jelenlétében maga a főrabbi végezte a temetőben, ahol a sírok között állították fel a „chüpét” s itt hangzott el a pohártörés és a „mázlöv”. Az ifjú pár részére a kíváncsi vendégsereg körében azonnal „tányéroztak” is s igen szép összeg folyt le.

Bécs. — Miklós szövetségi elnök Nathan Kriegsfeldet, a klagenfurti zsidó hitközség elnökét magas kitüntetésben részesítette. — A bécsi Talmud-Tóra 70 éves fennállásának jubileuma alkalmából nagy ünnepek voltak. Az ünnepeken megjelent a közoktatásügyi minisztérium és a poleármester képviselője is.

Budapest. — A budapesti bíróság a „Szátya-kürt” négy szerkesztőjét felkezeleti izgatás miatt egy-egy havi fogházra ítélte. Ugyancsak elkobozta az ügyzség az „Összetartás” c. fajvédelmi lapot, amely a zsidók ellen izgatott.

Amszterdam. — A hollandi parlamentben nagy viharokat támasztott két antiszemita képviselő zsidóellenes kijelentése. Dr. Goshling igazságügyminiszter válaszolt a képviselőknek és leszögezte, hogy a holland törvények nem tesznek különbséget a fajok és vallások között. A miniszter kijelentését nagy óvációban részesítette a parlament. — Az amszterdami egyetem rektorának elhunytja alkalmából prof. dr. Hermann Fryda zsidó egyetemi tanári nevezte ki az amszterdami egyetemi rektorának.

London. — Újév alkalmával az angol király számos katonai méltóságot fog előléptetni és egyeseket nemesi címmel felruházni. Hír szerint Hore Belisha hadügyminiszter is angol nemes lesz. Belisha tudvalevően zsidó.

Bécs. — Száz éves korában meghalt Bécsben dr. Adolf Stein. Az elhunyt ügyvéd világhírű jogász volt, aki a polgári jog terén szerzett nagy hírnevet. Élete utolsó órájáig bámulatos szellemi erő és emlékező tehetőség fölött rendelkezett.

Budapest. — Egy Luzsénszky nevű budapesti báró röpíratot irt a talmud ellen. Hogy mennyi tud a talmudról, többek között a következő böles megállapítása mutatja: „Valamennyi talmud kiadás, ami csak létezik, rá van nyomtatva ez a két szó: Róma és Vilna. Ezzel a zsidók azt akarják kifejezni, hogy a talmudot a pápa egyházilag is megengedte... A báró valószínűleg felolvastatta magának a közkeletű vilnai sász valamelyik kötetének fedéllapját. Ezen rajta áll, hogy Rom özvegye és testvérei nyomdájában, Vilnában készült. Ebből a Rom névből lett aztán Róma és pápai engedély.”

— Lapunk mult heti száma technikai okok miatt nem jelenhetett meg.

— Dr. BERTHOLD FEIVEL HALÁLA. Dr. Berthold Feivel, a jeles cionista író és politikus, a Keren Hejjeszöd és Jewish Colonial Trust igazgatóságának tagja, 62 éves korában elhunyt. Berthold Feivel Herzl Tivadar első munkatársaihoz tartozott. 1875-ben Pohrlitzben (Morvaország) született és már mint fiatal diák csatlakozott a Herzl által megindított cionista mozgalomhoz. Az első bázeli kongresszusnak egyik legfiatalabb delegátusa volt. Egyik megalapítója a Keren Hajjeszodnak, melynek igazgatója volt 1919-től 1926-ig. Amikor a KH központját Jeruzsálemba helyezték át, Feivel is átköltözött és jelentős része volt a nemzeti alap szervezeti kiépítésében. Mint a cionista szervezet pénzügyi tanácsának tagja, szavazati joga volt az executívában is. Berthold Feivel halálával a cionista mozgalom egyik legjelesebb vezéralakját veszítette el.

— MEGGYILKOLTAK EGY ARAB RENDŐRFŐNÖKÖT. Haifában ismeretlen tettesek meggyilkoltak egy arab rendőrfőnököt. Ugyanakkor Jeruzsálemből egy zsidó tejkereskedő meggyilkolásának híre érkezik. — Palesztinában letartóztatták Jassine Pakrit, a legidősebb sejket, akinél házkutatás során fontos okmányokat találtak. Ezek az okmányok azt bizonyították, hogy a sejk összeköttetésben állott a külföldre menekült arab vezetőkkel.

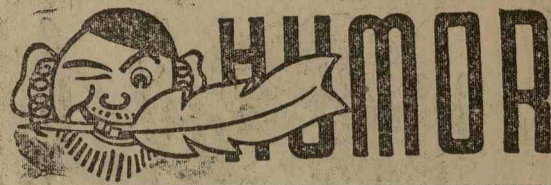
— ÖVÁS. Meir Günsberg, storjineji főrabbi arra kér bennünket, hogy a kásrusz érdekében közöljük a közönséggel, miszerint a vallási felügyelet alatt levő Grig és Cico pótkávé-gyártmányok vallási jelzésében újítást vezettek be. Minden kóser előállítású doboz és csomag hehser-szalaggal és pecséttel van ellátva. Ezután hívja fel tehát a zsidó fogyasztók figyelmét, hogy a pótkávé kérésénél mindenkori hangsúlyozza ki a kóseriséget és vigyázzon, hogy az a fentemlített hehser-szalaggal és pecséttel el legyen látva, mert csakis azok tekintendők kósernek.

— A braziliai forradalom után. (Buenos-Aires.) Dr. Aaron Eckerman professzor, aki a rio-de-janeiro-i tudományos kongresszusról érkezett Buenos-Airesbe, beszélgetést folytatott Vargas elnök-diktátorral, aki állítólag kijelentette, hogy semmiféle antiszemitizmust nem fog tűrni. Eckerman prof. kijelentette még, hogy nem felel meg a valóságnak az a hír sem, amely arról szól, hogy a zsidó emigránsokat deportálni akarnák. Ellenben Vargas elnök eltiltotta az integralistáknak, vagyis a brazil fascistáknak működését. Ellentétes hírek ezek az eddigi arról szóló híradásoknak, amelyek arról szóltak, hogy 2000 zsidó emigránst ki fognak utasítani. Az is bizonyos, hogy az ICA által tervezett telepítési akciót engedélyezik továbbra is. Bár csak Eckerman prof. értesülése és információja felel meg a valóságnak.

— 80 német-zsidó orvos kálváriája a szovjetben. (Páris). Megbízható helyről nyert értesülések szerint, számos zsidó orvos, akik a szovjet kórházaiiban teljesítenek szolgálatot, parancsot kaptak a szovjettől, hogy rövid időn belül hagyják el a szovjetunió területét. Ez a tömeges kiutasítás kapcsolatban van azzal a tervvel, mely szerint minden külföldit kiutasítanak a szovjet területről. Összesen 80 zsidó német emigráns orvos kiutasításáról van szó.

Orth. kóser vendéglő és bodega
ízletes házi koszi, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER TI'NISOARA. Str. Preter 2

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

KÉT ZSIDÓ BESZÉLGET

— Milyen nagy város Bucuresti, hogy hőmpölyög az utcákon az emberáradat és mégis milyen kicsi város...

— Hogy-hogy?

— Tegnap háromszor sétáltam végig a Calea Victoriei és kerestem valamit és még sem bírtam kapni...

— Mit kerestél?

— Hitelt...

HA AKARJATOK

Egy szegény zsidó hasztalan keresett valami foglalkozást az idegen városban. Végre mentő ötlete támadt: kiplakatirozta, hogy a folyón kifejlesztett kötélén át fog a magasban sétálni. Belépődíj személyenként öt lej.

A látványosságra összecsendült a zsidóság aprajagyja. A magasban ki volt feszítve a kötél, a szegény zsidó pedig készült a veszedelmes nyaktörő produkcióra.

Visszafojtott lélekzettel várja mindenki a mutatványt, amikor a szegény kötélzárós megszólal:

— Rabauszaj! Tudjátok meg, hogy nem vagyok kötélzárós és ha rálépek a kötélre, biztos, hogy a vízbe pottyanak és megfulladok. Ha azt akarjátok, hogy a ti rongyos öt lejetekért egy zsidó megfulladjon, akkor nekivágok...

A VALÁS IDEJE

Egy hetvenéves öreg zsidó elmegy a rabbihoz és bejelenti, hogy el akar válni a feleségétől. A rabbi nem akar hinni a füleinek.

— Hetvenéves létedre akarsz elválni? Hány éve élsz a feleségeddel?

— Ötvenkét esztendeje.

— Ötvenkét évi házasság után válni akarsz? Nem értem...

— Majd megmagyarázom. Tizennyolc éves koromban házasodtam, de már egy hét múlva észrevétem, milyen hárpia a feleségem. Nyomban ott akartam hagyni, de boldogult apám azt mondta: — Fiam, mit szólna hozzá a világnak? Egy heti házasság után válni akarsz? Várj egy kicsit, talán majd meg fogod szeretni. — Jó — gondoltam magamban. — várjunk pár hélig. Közben az asszony várandós lett. Megint szóba hozom a dolgot az apámnak, aki azt mondja: No hiszen, még csak ez kénel! A feleséged gyereket vár és most akarod otthagyni! Szégyen-gyalázat lenne!... Jó, várjunk tovább! Az asszonynak gyereke lett, a fiút fel kellett nevelni. Aztán megint várandós lett, megint válni kellett. A második leány volt. Férjhez kellett adni, megint semmi sem lett a válaszból... Közben még vagy egy féltucat lányunk született, tegnapadtuk férjhez a legkisebbiket, tartsa meg a jó Isten. Készen vagyunk, slussz, most már az emberek sem ütközhetnek meg rajta, ha elváltak. Érti most már a rabbi ur? Ötvenkét évig csak arra vártam, hogy — elválhassak.

CSENDHÁBORÍTÁS

Bíróság előtt áll férj és feleség. Vád ellenük: közesendhaborítás. A bíró így szól a férjhez:

— Mondja el, hogyan történt ez eset.

Férj: Amikor beérkeztem a szobába, feleségem egy tányért vágott a fejemhez. Mire én egy kristálypázt dobtam vissza. Erre ő a pasalót dobta hozzám, mire én széket págtam a fejéhez. Erre ő rézgyertyatartót vágott hozzám, én egy írógépet.

Bíró: Nos, mi van tovább?

Férj: Ezután hozzáfogtunk a verekezéshez...

MI A KOMMUNIZMUS ÉS MI A FASCIZMUS?

Volt egyszer egy parasztnak néhány tyukja. Jöttek a kommunisták és elakarták venni a tyukokat, hogy egymás között osztózzanak rajta. Ezután jött a fascista és azt mondotta: nem kell odaadni a tyukokat senkinek, tartsd meg magadnak jó paraszt, csak a tojások, amelyeket ezután fognak tojni, lesz a mienk...

TROCKIJ HORGÁSZIK...

Mexikóban él most Trockij és mert sok unalmas órája van, kedvenc sportját üzi: horgászik. Amint a víz partján ül, mellé telepszik egy mexikói, aki nem ismeri a szenvedélyes horgászt és így szól neki:

— Tudja ön, hogy Trockij meghalt?...

— Ha Trockij meghalt volna, akkor most nem ülnék itt...

— Akkor tévedtem, nem Trockij halt meg, hanem Stalin.

— Ha Stalin meghalt volna, akkor most nem ülnék itt — válaszolta a csendes horgász.

A mexikói nem értette a dolgot és fejcsóváló ment tovább...